

SORU VE CEVAPLARLA KOBİ BİRLEŞMELERİ

Olçay KOLOTOĞLU
Gelirler BaŐkontrolörü

Ali Haydar YILDIRIM
Gelirler BaŐkontrolörü

TÜRMOB YAYINLARI- 371
Sirküler Rapor Serisi
Seri No: 2009 - 8

TÜRMOB Adına Sahibi
Dr. Masum TÜRKER

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ali E. DOĞANOĞLU

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Baskı
Gurup Matbaacılık A.Ş.
İstanbul Yolu Trafo Karşısı
Varlık/ANKARA
Tel: (0.312) 384 73 44

Baskı Tarihi
01 Aralık 2009

TÜRMOB Basın Yayın Dağıtım İşletmesi tarafından yayınlanmaktadır.
TÜRMOB - Gençlik Cad. No:107 Anıttepe/ANKARA

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB'u bağlamaz.

ÖNSÖZ

Bilginin büyük öneme sahip olduğu bir çağı yaşıyoruz. Bu çağda tek başına bilgiye sahip olmakta yetmiyor. Elde edilen bilginin raporlanması ve amaca uygun olarak kullanılması da ayrı bir öneme sahip. Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik mesleği güncel bilgiye ve bu bilginin bir sonucu olarak üretilen raporlara dayanmaktadır.

Meslek mensuplarımızın teknik muhasebe bilgisine sahip olmanın yanında; gerektiğinde işletme danışmanı, finansal analist, iletişimci, müzakereci ve yönetici olmalarını sağlayan becerilerde gerekmektedir. Mesleki değerler, etik kurallar, dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki anlamda sağlam bir duruş meslek mensuplarının önemli özelliklerindedir. Mensuplarının, mesleklerini yerine getirirken gerekli donanımına sahip olmalarını sağlamak ise meslek örgütünün temel görevidir.

TÜRMOB olarak bugüne kadar meslektaşlarımızın ihtiyaç duyacakları bilgiye kolay erişmelerini sağlamak için bir çok çalışma yürüttük ve yürütmeye devam edeceğiz.

Bu çalışmalarımızdan en önemlilerinden biri de yayın faaliyetleridir. Yayın yelpazemizin bir parçası olan **Sirküler Rapor** kitaplarımız bir plan doğrultusunda hazırlanarak, sizlere ulaştırılmaktadır. Kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 2009-8 Seri Numaralı bu kitabı; Gelirler Başkontrolörleri Olcay Kolotoğlu ve Ali Haydar Yıldırım tarafından hazırlanan “**Soru ve Cevaplarla KOBİ Birleşmeleri**” isimli eser oluşturuyor.

Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum.

Yücel AKDEMİR
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

I- TTK Birleşme	1
1- Tanımı	1
2- Şartları	1
3- Hükümleri	2
4- Birleşmenin Gerçekleşme Şekilleri	3
II- BİRLEŞME SÜRECİ	3
1- Birleşme Kararının Alınması İçin Genel Kurulun Toplanması ..3	
a- Anonim Şirketlerde	3
b- Limited Şirketlerde	5
c- Kolektif Şirketlerde	5
d- Adi Komandit Şirketlerde	6
e- Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerde	6
2- Birleşme Görüşmelerinin Yapılması ve Birleşme Sözleşmesinin Hazırlanması	6
3- Birleşme Sözleşmesinin Genel Kurullar Tarafından Onaylanması	7
4- Devrolan Şirketin Öz Sermaye Tespitinin Yapılması	7
5- Bakanlıktan İzin Alınması	8
6- Tescil İçin Ticaret Sicile Başvurulması	9
A- Birleşme Kararlarının Tescilinde İstenen Belgeler	9
a- Anonim Şirketler	9
b- Limited Şirketler	10
c- Kolektif ve Adi Komandit Şirketler	11
d- Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler	11
B- Birleşme Dolayısıyla Devrolan Şirketin Kaydının Kapanmasında İstenen Belgeler	12
C- Birleşme Sürecine İlişkin Açıklama	12

III- KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN BİRLEŞME	13
1- Birleşme Tarihi	13
2- Kıst Dönem Beyanı	15
IV- SORU VE CEVAPLAR İLE KOBİ BİRLEŞMELERİ	16
V- BİRLEŞMEYE İLİŞKİN ÖRNEKLER	36
1- İki Şirketin İnfisah Ederek Yeni Kurulacak Bir Şirket Bünyesinde Birleşmesi	36
2- Bir Şirketin İnfisah Ederek Mevcut Bir Şirket Bünyesinde Birleşmesi	45
3- Birleşen Şirketin Birleşilen Şirket Sermayesine Sahip Olması	55
4- Birleşilen Şirketin Birleşen Şirketin Ortağı Olması	68
5- Düzenleyici Hesaba İlişkin Açıklama	75
EK : 5904 Sayılı Kanun	77
KAYNAKÇA	81

I- TTK BİRLEŞME¹

1- TANIMI

Türk Ticaret Kanununun 146. maddesinde birleşmenin tanımı yapılmıştır. Madde hükmüne göre, birleşme, iki veya daha fazla ticaret şirketlerinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibarettir.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan hüküm gereğince, çeşitli ticaret şirketlerine ait hususi hükümler mahfuz kalmak şartıyla birleşme hakkında müteakip maddelerdeki hükümler tatbik olunur.

2- ŞARTLARI

Türk Ticaret Kanununun 147, 148 ve 149'uncu maddelerinde birleşmenin şartları hüküm altına alınmıştır.

1. Nevilerin Aynı Olması (Madde 147): Birleşme, yalnız aynı nev'iden olan şirketler arasında caizdir. Şu kadar ki, birleşme bakımından kollektif ile komandit şirketler ve anonim ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, aynı nev'iden sayılır.

2. Karar (Madde 148): Birleşme için ilgili şirketlerin, mukavelelerinin değişmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde, ayrı ayrı karar vermeleri ve bu kararın tescil ve ilan olunması gerekir.

1 Ali Haydar YILDIRIM-Olcay KOLOTOĞLU-Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluşu Tasfiyesi Birleşmesi Devri Nevi Değişikliği Bölünme ve Hisse Değişimi- Yaklaşım Yayıncılık-Kasım 2003- 2. Baskı- Sayfa 223-224

3. Bilanço (Madde 149): Birleşen şirketlerin her biri, aralarında tespit edilecek bir örneğe göre tanzim edilmiş olan bilançosunu ilan eylemeye ve birleşme sebebiyle varlıkları sona eren şirketler ise ayrıca kendilerine ait borçların ne suretle ödeneceğine dair tanzim edecekleri beyannameyi bilanço ile birlikte ilana mecburdurlar.

3- HÜKÜMLERİ

1. Alacaklıların İtiraz Hakkı (Madde 150): Birleşme kararı, ilan gününden itibaren üç ay sonra hüküm ifade eder. Şu kadar ki, ilandan önce birleşen şirketler borçlarını ifa yahut borca tekabül eden parayı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yahut muteber diğer bir bankaya tevdi etmiş veyahut alacaklılar, şirketlerin birleşmesine razı olmuş ise birleşme kararı ilan gününden itibaren hüküm ifade eder.

Borç karşılığının bankaya tevdi keyfiyetinin ilanı lazımdır.

Birleşen şirketlerin alacaklılarından her biri ilandan itibaren üç ay içinde selahiyetli mahkemeye müracatla birleşmeye itiraz edebilir. İtiraz hakkından vazgeçmedikçe yahut bu husustaki itirazın reddine dair mahkemece verilen karar katileşmedikçe birleşme hüküm ifade etmez.

2. Külli Halefiyet (Madde 151): Yukarıdaki maddede tayin olunan müddet içinde itiraz edilmemişse birleşme muamelesi kat'ileşir ve kalan yahut yeni kurulan şirket, ortadan kalkan şirketlerin yerine geçer. Bunların bütün hak ve borçları, kalan veya kurulan şirkete intikal eder.

Şirketlerin birleşmesinden yeni bir şirket meydana gelmişse, keyfiyetin ayrıca tescil ve ilanı zaruridir.

4- BİRLEŞMENİN GERÇEKLEŞME ŞEKİLLERİ

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre birleşme iki şekilde gerçekleştirilebilir;²

1-Bir şirket diğer bir şirketi devir alır, yani bir şirket diğer şirkete bütün malvarlığı ile katılır. Bu durumda, devralan ortaklık ekonomik ve hukuki varlığını sürdürür, katılan şirket ise tüzel kişiliğini kaybeder.

2-İki veya daha fazla şirket birleşerek yeni bir şirket meydana getirir. Burada birleşen bütün şirketler infisah eder ve tüzel kişiliğini kaybederler. Birleşme nedeniyle ortaya çıkan şirket yeni bir kuruluş olarak kabul olunur.

II- BİRLEŞME SÜRECİ

1-)Birleşme konusunda karar almak ve birleşme sözleşmesinin hazırlanması için yönetim kuruluna izin vermek amacıyla, birleşmeye taraf olan şirketlerin genel kurulları toplanır.

TTK'nın 148. maddesi hükmüne göre, birleşme için ilgili şirketlerin, ana sözleşmelerinin değiştirilmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde, ayrı ayrı karar vermeleri gerekir.

a) Anonim Şirketlerde :

Anonim şirketlerde ana sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin hükümler TTK'nın 385-390. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana sözleşmede aksine hüküm olmadıkça taktirde Genel Kurul ana

2 Şükrü Kızılot, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Uygulaması, Yaklaşım Yayınları; Ankara 2000; S:2203

sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir. Şu kadar ki; münferit pay sahiplerinin bu sıfatla sahip oldukları müktesep haklarda rızaları olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamaz. (TTK Madde 385) Değişikliklerin hangi şartlarla yapılabileceği TTK 385. maddeyi takip eden maddelerde açıklanmıştır.

Genel Kurul ana sözleşmenin değiştirilmesi için toplantıya davet edildiği takdirde değişiklik metninin asıl metin ile birlikte 368. maddede yazılı olduğu üzere ilanı ve ilgililere tebliği lazımdır. (TTK Madde 386)

Ana sözleşmenin değiştirilmesi için yapılan toplantıda, ana sözleşmede aksine hüküm olsa dahi her hisse senedi ancak bir rey hakkı verir. (TTK Madde 387)

Şirket birleşmelerine ilişkin değişiklikler için yapılacak Genel Kurul toplantılarında şirket sermayesinin en az yarısına sahip olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunmaları gerekir. İlk toplantıda bu nisap hasıl olmadığı takdirde, 368. maddeye uyulmak suretiyle en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantıda müzakere yapabilmek için, şirket sermayesinin en az üçte birine malik olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması yeterlidir. (TTK Madde 388/3)

Şirket birleşmeleri için toplanan Genel Kurulun kararları mevcut oyların ekseriyetiyle verilir. (TTK Madde 388/4)

Genel Kurulca ana sözleşmenin değiştirilmesine dair verilen karar imtiyazlı hisse senedi sahiplerinin haklarını ihlal edecek mahiyette ise bu karar, adı geçen pay sahiplerinin yapacakları hususi bir toplantıda verecekleri diğer bir kararla tasdik olunmadıkça, infaz edilemez. Bu heyeti yönetim kurulu veya denetçiler toplantıya çağırma-ya mecburdur. Heyet azasından herhangi birisi de çağırabilir. Bu hu-

susi toplantıda müzakere ve karar nisabı, 388. maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları hükümlerine tabidir. (TTK Madde 389)

Ana sözleşmenin değiştirilmesine mütaallik Genel Kurulca verilen karar; Yönetim Kurulu tarafından şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve eğer ilana tabi olan hususlar varsa onlar da ilan ettirilir. Değiştirme kararı tescilden önce hüküm ifade etmez. (TTK Madde 390)

b-) Limited Şirketlerde :

Limited Şirketlerde ana sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin hükümler 513 ve 515. maddelerde düzenlenmiştir.

Mukavelede daha yüksek bir nisap öngörülmemiş ise mukavele, sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. (TTK Madde 513/1)

Ortakların mesuliyetini genişletme hakkındaki kararların, her halde ittifakla verilmesi gerekir. (TTK Madde 513/2)

Mukavelede yapılan her değişiklik, ilk mukavelede olduğu gibi tescil ve ilan edilir. Mukavelenin değiştirilmesi hakkındaki kararlar üçüncü şahıslar hakkında, tescil tarihinden itibaren hüküm ifade eder. (TTK Madde 515)

c-)Kollektif Şirketlerde :

Kollektif Şirketlerde ana sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin hükümler 168. maddede düzenlenmiştir. Buna göre, Mukavelenin her ne suretle olursa olsun değiştirilmesine dair olan kararlar ittifakla, diğer kararlar ise şirket mukavelesinde aksine hüküm olmadıkça, bütün ortakların ekseriyeti ile verilir. (TTK Madde 168)

d-) Adi Komandit Şirketlerde :

TTK'nın 247. maddesi hükmüne göre; Komandit şirkette ortakların birbirleriyle olan münasebetleri mukavele ile tayin olunur. Mukavelede bulunmayan hususlar da bu kısımda yazılı hükümler mahfuz kalmak şartıyla kollektif şirketlere dair olan 159 - 173 üncü maddeler hükümleri tatbik olunur. (TTK Madde 247) Dolayısıyla, şirket birleşmelerine ilişkin kararın TTK'nın 168. maddesi hükmüne uygun olarak ittifakla alınması gerekmektedir.

e-) Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerde :

Komanditelerin gerek birbirleriyle gerekse komanditerlerin heyeti umumiyesi ve üçüncü şahıslarla olan hukuki münasebetleri ve bilhassa şirketi idare ve temsil vazife ve salahiyetleri ve şirketten çekilmeleri, komandit şirketlerdeki hükümlere tabidir.

Birinci fıkrada gösterilen hususların dışında, aksine hüküm olmadıkça, anonim şirket hükümleri tatbik olunur. (TTK Madde 476)

2- Genel Kurulun birleşme konusunda yetkilendirdiği heyet (bu genellikle yönetim kuruludur) birleşme görüşmelerine başlar, birleşmede esas alınacak bilançoğu ve birleşme sözleşmesini hazırlar.

Birleşme sözleşmesinin en az aşağıdaki hususları içermesi gerekir.

a) Birleşmeye katılan şirketlerin ticaret unvanlarını, hukukî türlerini, merkezlerini; yeni kuruluş yolu ile birleşme hâlinde, yeni şirketin türünü, ticaret unvanını ve merkezini;

b) Şirket paylarının değişim oranını, devrolunan şirketin ortaklarının, devralan şirketteki paylarına ve haklarına ilişkin açıklamaları;

- c) Devralan şirketin, imtiyazlı ve oydan yoksun payların sahipleriyle intifa senedi sahiplerine tanıdığı hakları;
- d) Şirket paylarının değiştirilmesinin şekli;
- e) Birleşmeyle iktisap edilen payların, devralan veya yeni kurulan şirketin bilanço kârına hak kazandığı tarihi ve bu isteme ilişkin bütün özellikleri;
- f) Devrolunan şirketin işlem ve eylemlerinin devralan şirketin hesabına yapılmış sayılacağı tarihi;
- g) Yönetim organlarına ve yönetici ortaklara tanınan özel yararları;
- h) Gereğinde sınırsız sorumlu ortakların isimlerini;

3- Hazırlanan Birleşme Sözleşmeleri Genel Kurulların Onayına Sunulması.

Daha önce de belirttiğimiz üzere; TTK'nın 148. maddesi hükmüne göre, birleşme için ilgili şirketlerin, ana sözleşmelerinin değiştirilmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde, ayrı ayrı karar vermeleri gerekir.

Şirket türlerine göre kararların nasıl alınacağı 1. madde de açıklanmıştır.

Birleşme sonucu devralan şirketin sermaye artırımını gerçekleştirecek ise, sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının da devralan şirket tarafından verilmesi gerekmektedir.

4- Devrolan Şirketin Öz Sermaye Tespitinin Yapılması.

Ticaret şirketlerinde sermaye artırımını yapılabilmesi için taahhüt edilen sermayenin tamamının ödenmiş olması gerekir. Dolayısıyla, ilk

önce taahhüt edilen sermayenin tamamının ödendiğinin ve TTK 324'e göre korunduğunun tespitinin yapılması gerekmektedir. Uygulamada bu tespiti SMMM veya YMM'ler yapmakta ve bir rapora bağlamaktadırlar. (www. ito.org. tr)

Devrolan şirketin öz sermayesi devralan şirket açısından aynı sermaye niteliğinde olduğundan aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümlerin işletilmesi gerekmektedir.

Anonim ve Eshamli Komandit şirketlerde, ayın nevinden konulan sermayenin değerinin yetkili Asliye Ticaret Mahkemesince atanacak bilirkişi tarafından tespit edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, mahkemeye başvurup bilirkişi atanmasının talep edilmesi gerekmektedir. Uygulama da genellikle bir YMM veya denetim şirketine hazırlatılan değer tespitine ilişkin rapor ile birlikte mahkemeye başvurulmaktadır.

Limited, Adi Komandit ve kollektif şirketlerde değer tespiti için mahkemenin bilirkişi atamasına ihtiyaç yoktur. Bir YMM tarafından değer tespitinin yapılması ve rapora bağlanması yeterlidir. İstenirse, anonim ve eshamli komandit şirketlerde olduğu gibi mahkeme kararı ve bilirkişi raporu da alınabilir.

5-Bakanlıktan İzin Alınması :

TTK'nın 273. maddesi hükmüne göre, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle faaliyet alanları tespit ve ilan edilecek anonim şirketler Bakanlığın izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas mukavele değişiklikleri de Bakanlığın iznine tabidir.

2007/1 Sayılı İç Ticaret Tebliğine göre; Bankalar, Katılım bankaları, Finanssal kiralama şirketleri, Faktoring şirketleri, Tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri, Varlık yönetim şirketleri, Sigorta

şirketleri, Holdingler, Döviz büfesi işleten şirketler, Umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, Lisanslı depoculukla uğraşan şirketler, Tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri, Ürün ihtisas borsası şirketleri, SPK' na tabi olan şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketlerin kuruluş ve ana sözleşme değişiklikleri Bakanlık iznine tabidir.

Birleşmeye taraf veya birleşme sonucu yeni kurulacak şirket yukarıda sayılan anonim şirketlerden biri ise kanun gereği bakanlıktan izin alınması gerekmektedir.

TTK'nın 273. maddesinin son cümlesi gereği, bunun dışında kalan anonim şirketlerin kuruluşu ve esas mukavele değişiklikleri Bakanlığın iznine tabi değildir. İzin alma sadece anonim şirketler için geçerli olduğundan, diğer şirketlerin izin alma zorunluluğu yoktur.

6- Tescil İçin Ticaret Sicile Başvurular.

Daha öncede belirtildiği üzere; TTK'nın 148. maddesi hükmü gereğince, birleşme kararının tescil ve ilan olunması gerekir.

A- Birleşme Kararlarının Tescilinde İstenen Belgeler :

a-) Anonim Şirketler :

- 1-) Birleşme sözleşmesinin onaylandığına ilişkin, Genel Kurul Kararının tutanağı (2 nüsha)
- 2-) Genel Kurul Hazirun Cetveli
- 3-) Hükümet Komiseri Atama Yazısı
- 4-) Birleşmeye Esas Alınan Bilanço

5-) Birleşen Şirketlerin ünvanı altında temsile yetkili kişi/kişilerin imzası bulunan birleşme sözleşmesi aslı.

6-) Birleşme nedeniyle infisah edecek (devir alınan) şirkete/şirketlere ait borçların ne suretle ödeneceğine ilişkin borç beyannamesi (www. ito.org. tr adresinden temin edilebilir.)

7-) Devir alan (sermayesi artan) şirkette eski sermayenin tamamının ödendiği ve ödenen sermayenin TTK 324'e göre korunduğunun tespitine ilişkin YMM veya SMMM raporu ile raporu hazırlayan YMM veya SMMM'nin faaliyet belgesi.

8-)Devir olan (infisah eden) şirket/şirketlerin öz varlığının tespitine dair bilirkişi raporu ve mahkemenin bilirkişi atama kararı.

9-) Birleşmeye taraf veya birleşme sonucu yeni kurulacak şirket, Bakanlıktan izin alınması gereken bir şirket ise, Bakanlık İzni.

b-) Limited Şirketler :

1-)Birleşme sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin ortaklar kurulu kararının noter onaylı iki sureti.

2-) Birleşen Şirketlerin ünvanı altında temsile yetkili kişi/kişilerin imzası bulunan birleşme sözleşmesi.

3-) Birleşmeye Esas Alınan Bilanço

4-) Birleşme nedeniyle infisah edecek (devir alınan) şirkete/şirketlere ait borçların ne suretle ödeneceğine ilişkin borç beyannamesi (www. ito.org. tr adresinden temin edilebilir.)

5-) Devir alan (sermayesi artan) şirkette eski sermayenin tamamının ödendiği ve ödenen sermayenin TTK 324'e göre korunduğunun tes-

pitine ilişkin YMM veya SMMM raporu ile raporu hazırlayan YMM veya SMMM'nin faaliyet belgesi.

6-) Devir olan (infisah eden) şirket/şirketlerin öz varlığının tespitine dair bilirkişi raporu ve mahkemenin bilirkişi atama kararı veya YMM raporu ile YMM'nin faaliyet belgesi

c-) Kolektif ve Adi Komandit Şirketler :

1-) Birleşme sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin ortakların aldıkları kararın noter onaylı iki sureti.

2-) Birleşen Şirketlerin ünvanı altında temsile yetkili kişi/kişilerin imzası bulunan birleşme sözleşmesi.

3-) Birleşmeye Esas Alınan Bilanço

4-) Birleşme nedeniyle infisah edecek (devir alınan) şirkete/şirketlere ait borçların ne suretle ödeneceğine ilişkin borç beyannamesi (www. ito.org. tr adresinden temin edilebilir.)

5-) Devir alan (sermayesi artan) şirkette eski sermayenin tamamının ödendiği ve ödenen sermayenin TTK 324'e göre korunduğunun tespitine ilişkin YMM veya SMMM raporu ile raporu hazırlayan YMM veya SMMM'nin faaliyet belgesi.

6-) Devir olan (infisah eden) şirket/şirketlerin öz varlığının tespitine dair bilirkişi raporu ve mahkemenin bilirkişi atama kararı veya YMM raporu ile YMM'nin faaliyet belgesi

d-) Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler :

TTK'nın 476/2. maddesi uyarınca, anonim şirkete ilişkin hükümler uygulanır.

B- Birleşme Dolayısıyla Devir Olan Şirketin Kaydının Kapanmasında İstenen Belgeler :

1-)Birleşme sözleşmesinin kabulüne ilişkin kararın tescilinden itibaren TTK'nın 150. maddesinde öngörülen 3 aylık itiraz süresinden sonra dilekçe ile Ticaret Sicile başvurularak devir olan şirketin kaydının terkinin talep edilebilir.

2-)3 aylık itiraz süresi beklenmeden devir olan şirketin kaydının terkinin talep edildiğinde ise; dilekçe ekinde şirketin kanuni defterlerinden çıkarılarak şirket yetkilileri tarafından imzalanmış ve denetçiler tarafından onaylanmış alacaklıların ad, soyad ve ticaret unvanları ile alacak tutarlarını gösteren liste ile alacaklıların imzaları onaylı muvafakatları veya ödeme yapıldı ise ödeme makbuzları veya borca karşılık olan paranın bankaya yatırıldığına ilişkin ilanın yayımlandığı gazetelerin ibrazı gerekmektedir.

C- Birleşme Sürecine İlişkin Açıklama :

Yukarıda açıkladığımız üzere; birleşme işlemi sürecinde 2 Genel Kurul yapılması gerekmektedir. Birinci Genel Kurul birleşme kararının alındığı ve birleşme görüşmelerini yürütecek, birleşme sözleşmesini hazırlayacak kişilerin tespit edildiği Genel Kuruldur. İkinci Genel Kurul ise, birleşme sözleşmesinin onaylandığı Genel Kurul'dur.

Yukarıda açıkladığımız, toplantı yeter sayıları ile karar için gerekli oy miktarı her iki Genel Kurul içinde geçerlidir.

Bakanlık iznine tabi anonim şirketlerin olduğu birleşmelerde iki Genel Kurul'un olması zorunludur.

Uygulamada, bakanlık iznine tabi olmayan şirketler için tek Genel Kurul yeterli görülmektedir.

III- KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN BİRLEŞME

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Birleşme" başlıklı 18. maddesi aşağıdaki gibidir.

Madde 18- (1) Bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme nedeniyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye kararı yerine birleşme kararı vergiye matrah olur.

(2) Tasfiye kararının tespiti hakkındaki hükümler, birleşme kararının tespitinde de geçerlidir. Şu kadar ki, münfesi kurumun veya kurumların ortaklarına ya da sahiplerine birleşilen kurum tarafından doğruya doğruya veya dolaylı olarak verilen değerler, kurumun tasfiyesi halinde ortaklara dağıtılan değerler yerine geçer. Birleşilen kurumdaki alınan değerler Vergi Usul Kanununda yazılı esaslara göre değerlendirilir.

(3) Kanunun 17. maddesine göre tasfiye memurlarına düşen sorumluluk ve ödevler, birleşme halinde birleşilen kuruma ait olur.

1-) Birleşme Tarihi :

Yukarıda yer alan kurumlar vergisi kanunu'nun 18. maddesinin 1. fıkrası hükmünden anlaşılacağı üzere; bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme nedeniyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Tasfiye" başlıklı 17. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi hükmüne göre; tasfiye, kurumun tasfiyeye girmesine ilişkin genel kurul kararının tescil edildiği tarihte başlar ve tasfiye kararının tescil edildiği tarihte sona erer. Dolayısıyla, tasfiye kararının tescil tarihi tasfiyenin bitişi tarihidir.

Birleşmede, infisah eden kurum/kurumlar tasfiye olmuş sayıldığından, birleşme tarihi, birleşme kararının Ticaret Sicilde tescil edildiği tarihtir.

Birleşmenin bir türü olan Devir; Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19 ve 20. maddelerinde düzenlenmiştir. 20. maddenin 1. fıkrasının a bendinde; “şirket yetkili kurulunun devre ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, devir tarihidir.” denilmek suretiyle devir tarihinin (birleşme tarihinin) hangi tarih olduğu konusu açıklanmıştır.

KOBİ birleşmelerine ilişkin olarak 4 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde aşağıdaki açıklamalar yer almaktadır.

“Kanunun geçici 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, birleşilen kurumun, münfesi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini, münfesi kurumun, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde birleşme nedeniyle vereceği kurumlar vergisi beyannamesine ekli bir taahhütnameyle taahhüt etmesi gerektiği belirtilmektedir.

Türk Ticaret Kanununa göre aksine bir belirleme olmadıkça hukuki durum tescille birlikte hüküm ifade etmektedir. Kurumlar Vergisi Kanununun 20. maddesinde ise şirket yetkili kurulunun devre ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, devir tarihi olarak kabul edilmiştir.

Dolayısıyla, KOBİ birleşmesinin ticaret sicilinde tescil edildiği tarih, birleşme tarihi olarak kabul edilecek ve KOBİ birleşmelerine yönelik olarak 31/12/2009 tarihine kadar yapılan tesciller geçici 5. madde kapsamında değerlendirilecektir.”

2-) Birleşme Tarihine Kadar Olan Döneme Ait Beyan (Kıst Dönem Beyanı) :

Yukarıda açıklandığı üzere, birleşme, infisah eden kurum bakımından tasfiye hükmündedir. 5520 sayılı kurumlar vergisi kanununun 17. maddesinin 2. fıkrası hükmüne göre, tasfiyenin sona erdiği döneme ilişkin tasfiye beyannamesi tasfiyenin sonuçlandığı tarihten itibaren otuz gün içinde kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilir. Dolayısıyla, birleşme durumunda, münfesihi kurumun kıst dönem beyannamesinin birleşme tarihinden (birleşme kararının Ticaret Sicil’de tescil edildiği tarihten-tescil tarihinden) itibaren otuz gün içinde kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilmesi gerekmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus birleşme halinde 30 günlük sürenin tescil tarihinden itibaren başladığıdır.

Devir halinde ise, 30 günlük süre, Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 20. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan hüküm gereği, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren başlar. Kısacası, 30 günlük süre birleşme halinde, tescil tarihinden, devir halinde, Ticaret Sicil Gazetesinde ilan tarihinde itibaren başlar.

KOBİ birleşmelerinin teşvik edildiği ve 5904 sayılı Kanunun 7. maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen Geçici 5. maddede ise, Devir hükümlerinde yer alan yaklaşım benimsenmiş ve 30 günlük sürenin başlangıcının Ticaret Sicil Gazetesinde ilan tarihi olduğu belirtilmiştir.

Dolayısıyla, Kurumlar Vergisi Kanunu’nun Geçici 5. maddesi hükmüne uygun olarak gerçekleştirilecek, KOBİ birleşmelerinde, münfesihi kurumun kıst dönem beyannamesi, birleşme kararına ait tesci-

lin Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlandığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde bağlı olunan vergi dairesine verilecektir.

5520 sayılı kurumlar vergisi kanununun “Ödeme Süresi” başlıklı 21. maddesinin 2. fıkrasına göre; tasfiye ve birleşme halinde, tasfiye edilen veya birleşen kurumlar adına tasfiye veya birleşme karı üzerinden tarh olunan vergiler, tasfiye veya birleşme nedeniyle infisah eden kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresi içinde ödenir. Tasfiye edilen veya birleşen kurumların bu Kanuna göre tahakkuk etmiş olup, henüz vadeleri gelmemiş bulunan vergileri de aynı süre içinde ödenir. Dolayısıyla; Kurumlar Vergisi Kanunu’nun Geçici 5. maddesi hükmüne uygun olarak gerçekleştirilecek KOBİ birleşmelerinde, münfesih kurumun; kıst dönem beyannamesi ile beyan ettiği vergi ile tahakkuk etmiş olup henüz vadeleri gelmemiş bulunan vergileri beyanname verme süresi içerisinde ödemesi gerekmektedir.

4 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde yapılan açıklamaya göre kıst dönem beyannamesi münfesih kurum adına birleşilen kurum tarafından verilecektir.

IV- SORULAR ve CEVAPLARLA KOBİ BİRLEŞMELERİ

(KVK Geçici 5. Madde - 5904 Sayılı Kanunun 7. Maddesi)

1 – 5904 sayılı kanunla kurumlar vergisi kanununa eklenen geçici 5’inci madde hükümlerine uygun olarak hangi mükellefler birleşme yapabilir?

CEVAP : 5904 sayılı kanunun 7’inci maddesiyle kurumlar vergisi kanununa eklenen geçici 5’inci maddeye göre Küçük ve Orta boy işletmeler (KOBİ) bu birleşmeden yararlanabileceklerdir. Yine aynı

maddenin 3/a bendinde küçük ve orta boy işletmeden ne anlaşılması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Buna göre;

“6762 sayılı TTK çerçevesinde kurulmuş olup 2008 yılının Aralık ayına ilişkin olarak verilen sigorta bildirgesine göre 10 ila 250 işçi çalıştıran ve 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla yıllık net satışları toplamı 25 milyon Türk Lirasını geçmeyen veya aktif toplamı 25 milyon Türk Lirasından az olan ticari işletmeler” küçük ve orta boy işletme olarak kabul edilecek ve 5904 sayılı kanun kapsamında birleşme yapabileceklerdir.

Yukarıda yer alan tanım çerçevesinde, 2008 yılının Aralık ayına ilişkin olarak verilen sigorta bildirgesine göre 10’dan az veya 250’den fazla işçi çalıştıran işletmeler anılan geçici 5’inci madde kapsamında KOBİ olarak değerlendirilmeyecektir.

Bir işletme 250’den az işçi çalıştırmakla birlikte, 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla yıllık net satışlar veya net aktif toplamı 25 milyon TL’den fazla ise yine KOBİ kapsamında değerlendirilmeyecektir.

01.01.2009 tarihinden sonra kurulan işletmeler de geçici 5’inci madde kapsamında KOBİ olarak değerlendirilmeyecektir.³ Geçici 5’inci madde hükmü ve 4 sıra numaralı kurumlar vergisi genel tebliğindeki açıklamalar dikkate alındığında kanun koyucu KOBİ olmak için taşınması gereken özelliklerin bir arada bulunmasını istemektedir. Şartlardan birini bile ihlal eden işletmeler geçici 5’inci madde hükmü açısından KOBİ olarak tanımlanamayacak ve dolayısıyla bu hükümlere uygun birleşme işlemi yapamayacaktır.

3 4 Seri Numaralı KV. Genel Tebliği RG Tarihi: 13.08.2009, RG Sayısı:27318

2 – Geçici 5’inci madde hükmü uyarınca, birleşmeden kast edilen nedir?

CEVAP : KVK’na eklenen geçici 5’inci maddenin 3/b fıkrasında birleşmenin; tam mükellef iki veya daha fazla KOBİ’nin 18’inci madde uyarınca birleşerek yeni bir anonim şirket oluşturmalarını ya da tam mükellef bir veya birkaç KOBİ’nin tam mükellef olan ve anonim şirket statüsündeki diğer bir KOBİ’ye devrolunması olarak anlaşılması gerektiğini belirtmiştir.

Yine 5904 sayılı kanunla KVK’ya geçici 7’inci maddede eklenen hüküm ile yukarıdaki paragrafta yer alan “anonim şirket” ifadesi 31.12.2009 tarihine kadar yapılan birleşmelerde “sermaye şirketi” olarak dikkate alınacaktır. Söz konusu geçici 7’inci madde kanuna eklenmemiş olsa idi KVK geçici 5’inci maddeye göre yapılacak birleşmelerde sadece A.Ş. bünyesinde birleşmelere izin verilecekti. Halbuki KVK’ya eklenen geçici 7’inci madde ile “anonim şirket” ifadesi “sermaye şirketi” olarak değiştirildiğinden, birleşmeler bir limited veya eshamlı komandit şirket bünyesinde de yapılabilecektir.

3 – Geçici 5’inci madde hükmü uyarınca yapılacak birleşmelerde birleşen ve birleşilen mükellefler için ayrı ayrı KOBİ olma şartı aranacak mıdır?

CEVAP : Geçici 5’inci madde hükmüne uygun olarak yapılacak birleşmeler için hem devralan hemde devrolan mükellef, geçici 5’inci maddenin 3/a bendinde belirtilen küçük ve orta boy işletme tanımına uygun olmak zorundadır. Aksi halde anılan kanun hükmü uyarınca birleşme yapılması ve anılan kanun hükümlerinden yararlanılması mümkün değildir.

Birleşen A. A.Ş.'nin 2008 hesap dönemi yıllık net satışları 23 milyon Türk Lirasıdır. Birleşilen B.A.Ş.'nin ise 2008 yılı net satış toplamı 38 milyon Türk Lirasıdır. Bu veriler uyarınca A ve B anonim şirketleri geçici 5'inci madde hükmü uyarınca B A.Ş. bünyesinde birleşmeleri mümkün değildir. Çünkü B. A.Ş. geçici 5'inci maddede belirlenen KOBİ tanımında yer alan net satışlara ait sınırı aştığından KOBİ olarak değerlendirilemeyecek ve A ve B anonim şirketleri B A.Ş. bünyesinde birleşemeyeceklerdir.

Dolayısıyla;

- Birleşen (birleşen ve birleşilen dahil) şirketlerin KOBİ niteliğinde olması,

- Birleşme neticesinde bir sermaye şirketinin kurulmuş olması veya devralan şirketin bir sermaye şirketi olması gerekmektedir. Ancak birleşme işlemi sonucunda kurulacak yeni sermaye şirketi ile devralan şirketin birleşme işleminden sonra KOBİ şartlarını taşıyıp taşımadığının bir önemi bulunmamaktadır. ,

4 – KOBİ'ler birleşmeyi hangi tarihe kadar yapılabilir ?

CEVAP : KOBİ'ler 31.12.2009 tarihine kadar yapacakları birleşmelerde Geçici 5'inci maddenin hükümlerinden yararlanabilecektir. O zaman bu aşamada birleşme tarihinin ne olduğu sorusu da önem kazanmaktadır. Bu husus çalışmamızın önceki kısımlarında açıklandığı üzere, şirket genel kurulunun birleşmeye ilişkin kararının Ticaret Sicili Gazetesinde tescil edildiği tarih, birleşme tarihidir. Buna göre şirketler, en son olarak 31.12.2009 tarihine kadar birleşmeye ait genel kurul kararını Ticaret Sicili Gazetesinde tescil ettirmek zorundadırlar. Aksi halde belirtilen tarihten (31.12.2009) daha sonraki bir tarihte bu genel kurul kararının tescil edilmesi halinde Geçici 5'inci madde hükümlerinden yararlanmaları mümkün olamayacaktır.

5 – KOBİ şartlarını taşıyan iki gelir vergisi mükellefi geçici 5’inci madde hükümlerine göre birleşme yapabilir mi?

CEVAP : Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici 5’inci maddenin 9 numaralı bendinde, KOBİ tanımı kapsamına giren gelir vergisi mükelleflerinin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81’inci maddesinde aranan şartları (değerleme hükümleri hariç) sağlamaları kaydıyla, Geçici 5’inci madde hükümlerinin sağladığı birleşme avantajlarından yararlanabilecektir.

GVK’nın 81’inci maddesinde aranan şartlar ise;

- Kazancın bilanço esasına göre tespit edilmesi,
- Bilançonun bir sermaye şirketine aynen aktif ve pasifiyle devrolunması (burada bir hususu belirtmek gerekir. Geçici 5’inci maddenin 9 numaralı bendinde yer alan parantez içi hüküm uyarınca gelir vergisi mükellefleri 81’inci maddedeki şartlardan bilançonun aynen geçirilmesi şartına sadece sabit kıymetleri açısından uymadan, sabit kıymetlerini rayiç bedel ile değerlendirme yapabileceklerdir.)
- Şirketten devir bilançosuna göre hesaplanan öz sermayesi tutarında ortaklık payı alması gerekmektedir.

Gelir vergisi mükelleflerinin Geçici 5’inci maddesiyle getirilen birleşme hükümlerinden faydalanabilmeleri için GVK 81’de yer alan şartları sağlamaları gerektiği belirtilmiştir. Buna göre iki gelir vergisi mükellefinin birleşerek bir adi ortaklık oluşturmaları durumunda geçici 5’inci madde hükümlerinden yararlanmaları mümkün olmayacaktır. Ancak bir sermaye şirketine devrolmaları veyahut yeni kurulacak bir sermaye şirketine birleşmeleri halinde geçici 5’inci madde hükümlerinden yararlanabilmeleri mümkün olacaktır.

6 – Birleşme işlemi sırasında oluşan birleşme karı vergilenecek mi?

CEVAP : KOBİ’lerin Geçici 5’inci madde hükümleri uyarınca yapacakları birleşmede birleşen kurum bünyesinde oluşan “birleşme karı” (sabit kıymetlerin kayıtlı değerleriyle değil de rayiç bedelleri üzerinden birleşilen şirkete kayıt edilecek olması birleşme karını ortaya çıkaran ana sebeptir.) aşağıda sayılan şartların taşınması halinde kurumlar vergisinden istisna olacaktır.

a) Birleşilen kurum tarafından münfesihi kurumun birleşme tarihindeki **sabit kıymetlerinin rayiç bedelle**, diğer kıymetlerinin ise 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değerlendirme hükümlerine göre değerlemek suretiyle bir bütün halinde devralınması ve bilançosuna kaydedilmesi,

b) Birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi,

c) Birleşilen kurumun, münfesihi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini; münfesihi kurumun, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde birleşme nedeniyle vereceği kurumlar vergisi beyannamesine ekli bir taahhütnameyle taahhüt etmesi,

d) Birleşme sonrasında üç yıl süreyle aylık ortalama bazda birleşilen kurum ile münfesihi kurum tarafından, 1.4.2009 tarihinden önce verilen son aya ilişkin sigorta bildirgelerine göre istihdam edilenlerin toplamından az olmamak üzere aylık istihdam sağlanması gerekir.

Söz konusu istisna kazançlar, kurum kazancına dahil edildikten sonra yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin “Zarar Olsa Dahi İndiri-

lecek İstisna ve İndirimler” bölümünde ilgili satıra yazılmak suretiyle beyan edilecektir. Müfeseh kurumun birleşme tarihine kadar olan “faaliyet kazançları” ise bu istisna kapsamında bulunmamaktadır.

7 – Birleşen kurumun birleşme tarihine kadar olan kıst dönem kazancı nasıl vergilendirilecek ?

CEVAP : Birleşme nedeniyle infisah eden kurumun, birleşme tarihinde, sona eren hesap döneminde (yani kıst dönemde) elde ettiği kazançta uygulanacak vergi oranını tespit eden, KVK geçici 5’inci maddenin 11’fıkrasında, Bakanlar Kuruluna anılan kazançlar üzerinden alınacak kurumlar vergisi oranını %75’ine indirme yetkisi bulunmaktadır.⁴ Bakanlar Kurulu bu yetkisini 05.09.2009 tarih ve 27340 sayılı resmi gazetede yayımlanan 2009/15386 sayılı kararı ile kullanmış ve birleşme nedeniyle infisah eden kurumun, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançlarından % 5 oranında, kurumlar vergisi alınacağı belirlenmiştir.

Burada özellikle dikkat edilmesi gereken nokta ise, bir önceki soruda belirtildiği gibi yıl içindeki kazançta dahil edilen “birleşme karı” geçici 5’inci madde hükmünce istisna olduğu için söz konusu kıst dönem karı içinde yer almayacaktır. (beyannamede “zarar olsa dahi indirilecek istisna ve indirimler” bölümünde yazılmak kaydıyla)

8 – Rayiç bedelle kayıt edilen sabit kıymetler için amortisman ayrılması nasıl olacaktır?

CEVAP : KVK’da tanımlanan devir işleminin ana prensibi vergilemenin sonraki dönemlere ertelenmesidir. Şöyle ki, devrolan kurum,

4 Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme hususunda ise Maliye Bakanlığına yetki verilmiştir.

bilançosundaki varlıklarını kayıtlı değerleri üzerinden devralan şirketin bilançosuna nakleder. Söz konusu varlıklar devralan kurum tarafından satıldığı vakit söz konusu varlıklara ait kazancın vergilendirilmesi yapılır.

KVK geçici 5'inci maddede belirtilen birleşme işleminde sabit kıymetlerin kayıtlı değerleri üzerinden değil "rayiç değerleri" üzerinden birleşilen kurumun bilançosuna kaydedilmesine imkan sağlanmaktadır. Ancak söz konusu iktisadi kıymetler rayiç bedeller üzerinden birleşilen kurum bilançosuna kaydedilmesine karşın, geçici 5'inci maddenin 6'ıncı fıkrası uyarınca, münfesh kurumdaki amortisman tabii iktisadi kıymetler için faydalı ömürleri dikkate alınarak münfesh kurumdaki kayıtlı değerleri üzerinden kalan süre için amortisman ayrılabilir.

Basit bir örnek ile konuyu açıklarsak, birleşen kurum aktifinde 3 yıldır bulunan ve 100.000 TL bedelle aktife girmiş ve ekonomik ömrü 10 yıl olan makine, birleşilen kurum tarafından birleşme tarihi itibarıyla 150.000 TL rayiç bedelle bilançosuna kayıt edildiğini kabul edelim. Birleşilen şirket 150.000 TL'lık rayiç bedeli kalan 7 yıl içinde amorti edecektir. Ancak birleşilen kurum söz konusu makine için vergi kanunlarına göre 100.000 TL üzerinden kalan 7 yıl da %10 oranında amortisman ayırabilecektir. Buna göre birleşilen şirket 150.000 TL üzerinden $(150.000 \times 1/7 =)$ 21.428,5 TL amortisman ayıracak, ancak vergi kanunlarına göre ayırabileceği amortisman tutarı $(100.000 \times 1/10 =)$ 10.000 TL olduğundan, $(21.428,5 - 10.000 =)$ 11.428,5 TL'lık amortisman giderini kanunen kabul edilmeyen gider olarak dönem kazancına ekleyecektir.

9 - Birleşmeden sonra edinilen sabit kıymetlerin veya emtianın satışı sonucunda zarar oluşması halinde söz konusu zarar birleşilen kurum tarafından indirim konusu yapılabilir mi?

CEVAP : KVK geçici 5’inci maddeye göre yapılan birleşmeler sonucunda, birleşilen kurum devralmış olduğu kıymetleri istediği zaman satışa konu edebilir. Bunu engelleyen bir kanun hükmü bulunmamaktadır. Ancak, KVK geçici 5’inci maddenin 7 numaralı fıkrası uyarınca söz konusu varlıkların devir bedelinden düşük bir bedelle satılması halinde oluşacak zararın, birleşilen kurumun kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Bilindiği üzere bilançoda varlık kalemleri aktif tablosunda yer almaktadır. Bilançonun aktif tablosu da kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlar dönen varlıklar ve duran varlıklardır.⁵

Anılan kanun hükmü değerlendirildiğinde, devralınan varlıklardan bahsedilmektedir. Öyleyse birleşilen kurumun birleşme sırasında bilançosuna kayıt ettiği stoklar, amortismana tabi iktisadi kıymetler vb varlıklarını devir değerinden daha düşük bedel ile satması sonucunda oluşan zararları indirim konusu yapamayacaktır. Ancak bu husus teknik olarak bazı zorlukları bünyesinde barındırmaktadır.

Birleşme sonucunda devralınan varlıklardan sadece sabit kıymetler “rayiç bedel” ile birleşilen şirket bilançosuna aktarılırken diğer kıymetler ise 213 sayılı VUK’nun değerlendirilme hükümlerine göre değerlendirilmek suretiyle aktarılacaktır. Eğer kanun hükmü ile kast edilen tüm devralınan varlıkların devir değerinin altında satılması halinde oluşan zarar ise, aynı emtiyaya sahip olan iki KOBİ’nin KVK geçici 5 kapsamında yapmış olduğu birleşme sonucunda birleşilen şirketin söz konusu emtiaları zararına satması halinde nasıl bir uygulama yapılması gerektiği başlı başına bir sorun ortaya çıkaracaktır.

5 Mevlüt ÖZER, Mali Tablolar 1. Baskı Ocak 1995 sf,36

Kanımızca geçici 5'inci maddenin 7'inci fıkrasında yer alan “varlıklar” ifadesinin “sabit kıymet” olarak değerlendirilmesi ve uygulamanın buna göre yapılmasıdır. Çünkü bu hüküm ile amaçlanan, rayiç bedel ile devrolan sabit kıymetlerin “yüksek” bir bedel ile birleşilen şirket bünyesine aktarılarak, bu durumun ileride vergi planlaması aracı olarak kullanılmasını engellemektir. Çünkü rayiç bedelle aktarılan sabit kıymetlerin satışından doğan zararlar birleşilen kurumun vergi matrahında indirim konusu yapılamayacaktır. Ancak bu hükmün tüm varlıklara uygulanması halinde birleşilen kurumun emtialarını zararına satmaları mümkün olmayacak veyahut satılan emtianın birleşen kurumdan mı yoksa birleşilen kurumun kendi stoklarından mı satıldığı tespit edilmesi gibi karmaşık bir durum ortaya çıkacaktır. Bu konu ile ilgili olarak 4 seri numaralı kurumlar vergisi genel tebliğinde de herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

10 – Birleşme sonrasında birleşilen şirket devraldığı taşınmaz ve iştirak hisselerini elden çıkarması halinde KVK 5-1/e ‘de yer alan istisnadan yararlanabilir mi?

CEVAP : KVK'nın 5-1/e maddesinde yer alan istisna hükmüne göre, kurumlar aktiflerinde iki yıl süreyle yer alan taşınmaz ve iştirak hisselerinin satışından kaynaklanan kazançlarını yine aynı kanun maddesinde belirtilen şartları yerine getirmek kaydı ile elde edilen kazancın %75'ini beyan edecekleri kurumlar vergisi matrahından istisna olarak düşebileceklerdir.

KVK Geçici 5 ile getirilen birleşme işleminde devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satılması halinde bir önceki paragrafta belirtmiş olduğumuz istisna hükmünün uygulanmayacağı KVK geçici 5/8'inci fıkrasında açıkça düzenlenmiştir. Ancak bu düzenleme sadece indirimli kurumlar vergisi uygulamasının yapıldığı hesap dönemleri için ge-

çerli olacaktır. Yani birleşilen şirket birleşme sonucunda devir aldığı bir taşınmazlı indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği 4'üncü hesap döneminde elinden çıkarması halinde ve bu satış neticesinde kazanç elde etmesi durumunda söz konusu kazanç için (KVK 5-1/e'de yer alan şartları taşıması kaydıyla) KVK 5-1/e'de yer alan gayrimenkul ve iştirak hissesi satış kazancı istisnasından yararlanabilecektir.

11 – Birleşen KOBİ'ye ait zararlar birleşilen kurum tarafından indirim konusu yapılabilecek mi?

CEVAP : Geçici 5'inci madde uyarınca gerçekleştirilecek KOBİ birleşmelerinde, birleşen kurumların birleşme tarihi itibarıyla özsermaye tutarını geçmeyen zararları, KVK'nın 9-1/a bendinde belirtilen şartlarla kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

KVK'nın 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının a bendinde devralınan zararların devralan kurum tarafından indirilmesi için şu şartların sağlanmasını istemiştir.

- Beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların beyannamelerinde yer alması,
- Devralınan kurumların devir tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararları,
- Son beş yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin kanuni süresinde verilmiş olması,
- Devralınan kurumun faaliyetine devir veya bölünmenin meydana geldiği hesap döneminden itibaren en az beş yıl süre devam edilmesi gereklidir.

Kanunun 9-1/a bendiyle sadece faaliyetten doğan zararların mahsubuna izin verilmektedir. Dolayısıyla KOBİ birleşmelerinde münferih kurumda, birleşme işlemi nedeniyle zarar ortaya çıkması halinde, bu zararların birleşilen kurum tarafından mahsup edilmesine imkan bulunmamaktadır.

Örnek : (A) Ltd. Şti.ve (B) Ltd. Şti. unvanlı KOBİ niteliğinde iki kurum, yeni kurulacak (C) A.Ş. bünyesinde geçici 5’inci madde çerçevesinde birleşeceklerdir. Veriler aşağıdaki gibidir.

Tanımlar	A Ltd. Şti.	B Ltd. Şti.
Öz sermaye	10.000 TL	50.000 TL
Faaliyet Zararı	15.000 TL	30.000 TL
Birleşme Zararı veya Karı	(10.000 TL)	20.000 TL
Ticari Bilanço Zararı	25.000 TL	10.000 TL
Birleşme Kazancı İstisnası	0	20.000 TL
Cari Dönem Zararı	25.000 TL	30.000 TL

A. Ltd. şirketinin 25.000 TL’lık bu zararının 10.000 TL’sı birleşme nedeniyle ortaya çıktığından, bu tutarın (C) A.Ş. tarafından mahsup edilmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıca 15.000 TL’lık faaliyet zararının ise sadece öz sermaye tutarını aşmayan 10.000TL’sı (C) A.Ş. tarafından mahsup edilebilecektir.

B Ltd. şirketinin 30.000 TL'lık zararının tamamı faaliyet zararından kaynaklanması ve şirketin öz sermayesini aşmaması sebebi ile tamamı (C) A.Ş. tarafından mahsup edilebilecektir.

12 – KVK Geçici 5'inci maddesine uygun olarak yapılan birleşme neticesinde düşük oranlı kurumlar vergisi hangi kazançlara ve ne kadar süreyle uygulanacaktır?

CEVAP : Geçici 5'inci madde ile getirilen birleşme işleminin temel prensibi KOBİ'lerin bir araya gelerek daha güçlü bir yapıya kavuşmaları ve ölçek ekonomisinden yararlanabilmeleridir. Kanun koyucu bu durum teşvik edilmesi için bir araya gelen KOBİ'lerin belirli bir süre elde ettiği kazançlara normal uygulanan kurumlar vergisi oranını uygulamak yerine daha düşük bir oranda kurumlar vergisi uygulamak suretiyle oluşacak yapıyı teşvik etmeyi amaçlamıştır.

Geçici 5'inci maddenin 2'inci fıkrasında; birleşme nedeniyle infisah eden kurumun, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançları ile birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere, üç hesap döneminde elde ettiği kazançlara onbirinci fıkraya göre belirlenen oranın uygulanacağı belirtilmiştir. Onbirinci fıkrada bulunan yetki, Bakanlar Kurulu tarafından 2009/15386 sayılı karar ile kullanılmış ve indirimli kurumlar vergisi oranı %5 olarak tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan kanun hükümleri uyarınca, 15.12.2009 tarihinde birleşmeyi Ticaret Sicili Gazetesinde tescil eden A ve B A.Ş'leri B A.Ş. bünyesinde birleşmişlerdir. Söz konusu şirketlerin aşağıda belirtilen hesap dönemlerindeki kazançlarına indirimli kurumlar vergisi oranı (%5) uygulanacaktır.

- A. A.Ş'nin 01.01.2009 – 15.12.2009 tarihleri arasındaki kısıt döneme ait kazanç

- B. A.Ş'nin 2009, 2010 ve 2011 hesap dönemlerinde elde etmiş olduğu kazançlara düşük oranlı kurumlar vergisi olan %5 oranı uygulanacaktır.

13 – Birleşme sonrasında kaç kişiyi ne kadar süreyle istihdam etmek gerekir?

CEVAP : Geçici 5'inci madde ile getirilen birleşme ile daha sağlam yapıları KOBİ'ler oluşturulmaya çalışılmaktadır. Kanun koyucu kurumları birleşmeleri için teşvik ederken aynı zamanda bazı mükellefiyetleri de beraberinde getirerek kanundan beklenen faydanın elde edilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu kanunun önemli özelliklerinden biri de birleşen (hem birleşen hem de birleşilen şirket olarak düşünülmelidir.) şirketlerin birleşme öncesi mevcut istihdam durumlarının birleşilen şirket tarafından da belirli bir süre daha devam edilmesinin temin edilmesidir.

Geçici 5'inci maddenin 1/ç fıkrası uyarınca, birleşme sonrasında üç yıl süre ile aylık ortalama bazda birleşilen kurum ile münfesi kurum tarafından, 1.4.2009 tarihinden önce verilen son aya ilişkin sigorta bildirgelerine göre istihdam edilenlerin toplamından az olmak üzere aylık istihdamın sağlanması zorunludur. Söz konusu istihdam şartının sağlanmaması halinde, birleşmeden dolayı istisna ve indirimli oran uygulamasından yararlanılması mümkün olmayacaktır.

Örneğin birleşen şirketin 1.4.2009 tarihinden önceki son bildirgesine göre, işçi sayısı 22 iken birleşilen şirketin aynı dönemde çalışan işçi sayısı ise 34'dür. Bu verilere göre birleşilen şirket 2010,2011 ve 2012 hesap dönemlerinde aylık bazda ortalama 56 işçinin istihdam

edilmesi gerekmektedir. (yani 36 ay boyunca çalıştıracağı işçi sayısı her ay en az 56 kişi olmak zorundadır.) Aksi halde anılan kanunun getirdiği istisna ve indirimli orandan yararlanamayacaktır.

14 – Birleşme sonrasında İşyeri için Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimde bulunmak gerekli midir?

CEVAP : Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi şirketlerin neville-
rinin değişmesi, birleşmesi, bölünmesi veya bir diğer şirkete katıl-
ması durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilan
tarihini; adi şirketlerde ise yeni ortak alınması durumunda en geç
yeni ortağın alındığı tarihi takip eden 10 gün içinde, işverenlerce iş-
yeri bildirgesi ile kuruma (Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı) bil-
dirilmek zorundadır. İşvereni gerçek kişi olan işyerlerinde, isim de-
ğişikliği, tüzel kişi olan işyerlerinde ise unvan değişikliklerinde iş-
yeri bildirgesi verilmesine gerek olmayıp durumun değişikliğinin yay-
ınlandığı Ticaret Sicil Gazetesinin de ekli olduğu bir yazı ile bildi-
rilmesi yeterlidir.⁶

**15 – KVK Geçici 5’inci maddeye uygun olarak yapılan birleşmele-
rin katma değer vergisi karşısındaki durumu nedir?**

CEVAP : Geçici 5’inci madde ile getirilen birleşme işlemlerine dü-
şük oranlı kurumlar vergisinin uygulanması yanında birleşme işlem-
lerinin katma değer vergisi karşısındaki durumu da yine aynı kanun
hükmünün 10’uncu fıkrasında yapılan düzenleme ile belirlenmiştir.
Anılan kanun hükmü uyarınca, bu kanuna uygun yapılan birleşme-
ler, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu bakımından, 193 sayı-

6 Sosyal Güvenlik Reformu Karşılaştırma ve Açıklaması, İSMMMO, Yayın
No:111 Mayıs 2008

lı Gelir Vergisi Kanununun 81'inci maddesinde belirtilen işlemler ile bu kanuna göre yapılan devir ve bölünme işlemleri gibi değerlendirileceği belirtilmiştir.

Katma Değer Vergisi kanununun 17'inci maddesinin c bendinde yer alan düzenlemeler uyarınca, Gelir Vergisi 81'inci maddesinde belirtilen işlemler ile Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan devir ve bölünme işlemleri katma değer vergisinden istisnadır. (bu kapsamda vergiden istisna edilen işlemler bakımından katma değer vergisi kanununun 30'uncu maddesinin (a) bendi hükmü uygulanmaz. İşlem sonunda faaliyeti bırakan, bölünen veya infisah eden mükelleflerce yüklenilen ve indirilemeyen vergiler, faaliyete başlayan veya devir ve bölünme sonrasında devredilen veya bölünen kurumların varlıklarını devralan mükellefler tarafından mükerrer indirimde yol açmayacak şekilde indirim konusu yapılır.)

16 – Birleşme sonrasında arttırılan sermaye için damga vergisi veya harç ödeme yükümlülüğü var mıdır?

CEVAP : Damga Vergisi Kanununa ekli bulunan 2 sayılı tabloda damga vergisinden istisna edilen kağıtlar belirtilmiştir. 2 sayılı tablonun IV'üncü bölümünde ise "Ticari ve medeni işlemlerle ilgili kağıtlar" belirlenmiştir. Söz konusu bölümün 16'ıncı maddesinde;

Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketler ile yatırım fonlarının kuruluşlarına, sermaye artırımlarına ve süre uzatmalarına ilişkin olarak düzenlenen kağıtların damga vergisinden istisna olduğu,

17'inci maddesinde ise, Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan birleşme, devir ve bölünmeler nedeniyle düzenlenen kağıtlar için damga vergisi ödenmeyeceği düzenlenmiştir.

Harçlar kanununun 123'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında ise; Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nevi değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemler bu kanunda yazılı harçlardan müstesna olduğu açıkça belirlenmiştir.

Yukarıya almış olduğumuz kanun hükümleri uyarınca birleşilen şirketlerin sermaye artırımları üzerinden herhangi bir harç veya damga vergisi ödemesi yapılmayacaktır.

17 - Birleşme sonrasında arttırılan sermaye için, 4077 sayılı Tüketicinin korunması hakkında kanun uyarınca herhangi bir ödeme yapılacak mıdır?

CEVAP : 23/02/1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29 ve 31'inci maddesi hükümleri uyarınca, Sanayi Ticaret Bakanlığının yayımlamış olduğu, 4077 Sayılı Kanun Uyarınca Anonim ve Limited Şirketlerin yapacakları Ödeme İle İlgili Tebliğ (TRKGM_95/104-105) uyarınca yeni kurulacak olan anonim ve limited şirket statüsündeki tüm ortaklıkların sermayelerinin ve sermaye artırımı halinde artan kısmın binde ikisi nispetinde yapılacak ödemeler, Bakanlıkça belirlenen Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya muhabiri olan T.C. Ziraat Bankası nezdinde açılan "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması Hesabı"nda toplanır.

Bir önceki paragrafta belirtilen tebliğin, "3 – Tanımlar" bölümünde sermaye artırımı; Sermayenin nakit olarak artırılması, ferdi işletmenin veya T.Ticaret Kanununun 146 ncı maddesine göre şirketlerin devralınmasından dolayı sermayenin artırılması, ayın nev'inden sermaye konulması, değer artış fonunun sermayeye ilave edilmesi ve diğer iç kaynakların sermayeye eklenmesi suretiyle yapılacak sermaye artırımını, ifade etmektedir.

Yukarıda yer alan açık hükümden de anlaşılacağı üzere, birleşme sonrasında sermayesini arttıran birleşilen şirket artan sermayenin binde ikisi oranındaki tutarı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması hesabına yatırmak zorundadır.

18 – KVK Geçici 5’inci madde ile getirilen birleşme işleminin, yine KVK’nın 18’inci maddesinde yer alan birleşmeden farkı nedir?

CEVAP :Kurumlar vergisi kanununda aslında iki çeşit birleşme tanımlanmıştır. Bunlardan birincisi, 18’inci maddede yer alan birleşmedir. Bu birleşme esasen birleşmenin vergili türüdür. Yani birleşme ile beraber varlıklar emsal bedelleri ile değerlendirileceğinden oluşan birleşme karı vergiye tabi olur. İkinci birleşme ise 19’uncu maddede tanımlanan devir işlemidir. Bir anlamda devir, kanunda yer alan şartların sağlanması koşulu ile vergisiz birleşmenin yapılmasıdır. Devir işleminde varlıklar kayıtlı değerleri ile devralan şirketin bilançosuna kaydedilmektedir. Söz konusu varlıklar devralan şirket tarafından satıldığında, devre konu varlıkların vergisi ödenmektedir.

Geçici 5’inci madde kapsamında yapılan birleşme işlemi ise bünyesinde hem devir işleminin hem de birleşme işleminin özelliklerini taşımaktadır.

İlk olarak sabit kıymetler rayiç bedel ile birleşilen şirketin bilançosuna kaydedilmektedir. Bu işlem birleşilen şirkete sabit kıymetler üzerinden hiçbir vergi ödenmemesini sağlamaktadır. Ancak söz konusu kazancın sermayeye eklenmesi ise kanunun aradığı şartlardan biridir. Böylelikle kanun koyucu sabit kıymetlerin kayıtlı değerleri ile rayiç bedelleri arasındaki farkın kayıtlara sermaye olarak yansımamını isterken bu kazanç üzerinden alacağı vergiden de vazgeçmektedir. Bu fark geçici 5’inci maddeye göre yapılan birleşmeyi diğer devir ve birleşme işleminden ayırmaktadır.

Yine geçici 5'inci madde kapsamında yapılan birleşme diğer devir ve birleşmeden farklı olarak istihdamın korunmasını amaçlamaktadır. Devir ve birleşmede yer almayan bir müeyyide ile birleşilen şirket en az 3 yıl süre ile mevcut istihdamını (birleşen ve birleşilen şirket çalışanlarının toplamı olarak) korumayı sağlamaktadır. Bu iki farklı düzenleme geçici 5'inci maddede yer alan birleşmeyi diğer birleşme ve devirden farklı kılmaktadır.

19 – Birleşilen kurumun birleşmeden sonra tasfiyeye girmesi veya sermaye azaltması halinde herhangi bir yaptırım uygulanacak mıdır?

CEVAP :Birleşme işlemlerinden gereken faydanın devamlılığının sağlanabilmesi için getirilen bir diğer yaptırım ise birleşilen şirketin belirli bir süre daha faaliyetine aynı şekilde devam etmesidir. Bu devamlılığın sağlanabilmesi için geçici 5'inci maddenin 4'üncü fıkrasında yer alan hüküm uyarınca, birleşilen kurumun; indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği yılı izleyen üçüncü yılın sonuna kadar, bu kanunun 18'inci ve 19'uncu maddelerine göre birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerine tabi tutulması (31.12.2009 tarihine kadar KOBİ'lerin kendi aralarında yapacakları hariç) ile tasfiye edilmesi veya sermaye azaltımında bulunması halinde, birleşmeden dolayı istisna edilen ya da indirimli oran uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, gecikme faizi ile birlikte birleşilen kurumdan tahsil edilir.

Bu kanun hükmü uyarınca indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği yılı izleyen üçüncü yılın sonuna kadar yani 2014 yılı sonuna kadar birleşilen kurum tasfiyeye girerse, sermayesini azaltırsa, devir yada bölünme işlemi yaparsa, birleşme karı nedeniyle istisna edilen veya indirimli oran uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergileri gecikme faizi ile ödemek mükellefiyeti ile karşı karşıya kalacaktır.

20 – Birleşmelerde sadece teşviklerden yararlanmayı düşünenlerin durumu ne olur?

CEVAP : 5904 sayılı Kanunun geçici 2'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükmünde, 31.12.2009 tarihine kadar uygulanacak KOBİ birleşmelerinde, birleşen veya birleşilen şirketlere anılan kanunun 13'üncü maddesine göre ilişkili kişi sayılanlar tarafından istihdamın veya faaliyetin kaydırılması gibi sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemlerin bulunması halinde, geçici 5'inci maddedeki teşviklerden yararlanılamayacağı belirtilmiştir.

KOBİ birleşmelerine tanınan teşvikin amacı, KOBİ'lerin mali yapılarının güçlendirilmesi, ölçek verimliliğinin sağlanması, rekabet ortamına uyum kapasitelerinin geliştirilmesi, istihdam düzeyinin artırılmasıdır. Bu amaçlar dışında, kurumlarda Kurumlar Vergisi Kanununun 13'üncü maddesine göre; gelir vergisi mükelleflerinde Gelir Vergisi Kanununun 41'inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendine göre ilişkili kişi kabul edilenler tarafından birleşen ve birleşilen şirketlere, yüksek katma değeri ve karlılığı bulunan faaliyetlerin ya da istihdamın kaydırılarak sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla benzeri işlemlerin bulunması halinde, anılan madde kapsamındaki teşviklerden yararlanılamayacaktır. Sayılan işlemler veya benzerleri gibi sadece teşvikten yararlanmak amacıyla yapılan işlemlerin, birleşen kurumlarda birleşme tarihinden önce veya sonra yapılması arasında fark bulunmamaktadır. Ayrıca, bu tür kötüye kullanım hallerinde, hem birleşen hem de birleşilen kurumların kanunun geçici 5'inci maddesinde yer alan teşviklerden yararlanmalarını mümkün değildir.

Kanunla getirilmek istenen teşviklerden yararlanmak amacıyla bu birleşmeyi yapanların durumunun incelenecek olması ve özellikle ilişkili kişilerin aralarında yaptıkları işlemlerin sadece teşviklerden

yararlanmak gayesi ile yapıldığının iddia edilmesi halinde teşviklerden yararlanılamayacağı ifade edilmektedir. Ancak 4 sıra numaralı tebliğde ifade edilen, faaliyetin veya istihdamın kaydırılması ifadeleri bir çok sorunu içinde barındıran ifadeler olduğundan uygulama aşamasında sorun doğuracağı açıktır.

V- BİRLEŞMEYE İLİŞKİN ÖRNEKLER

Birleşme işlemleri ile ilgili olarak muhasebe birimleri veya SMMM'ler tarafından 3 bilanço çıkarılması gerekmektedir.

1-)Birleşme görüşmelerine dayanak oluşturan tarih itibariyle çıkarılacak bilanço: Birleşmeye taraf olan şirketlerin yetkilileri bu bilançoları baz alarak birleşme görüşmelerini yürütecek ve değiştirme birimi bu bilançolara göre hesaplanacaktır.

2-)Birleşme tarihi (tescil tarihi) itibariyle çıkarılacak münfesihi kuruma ait bilanço: Bu bilanço ile münfesihi kurumun dönem başından birleşme tarihine kadar olan kazancı (kıst dönem kazancı) tespit edilmiş olacaktır.

3-)Münfesihi kurumun aktifinde yer alan sabit kıymetlerin rayiç bedelleri ile değerlendirilmesi ve buna ilişkin kayıtların yapılmasından sonra içinde birleşme karını da bulandıran bilanço: Bu bilanço münfesihi kurumun son bilançosudur. Bu bilançoda yer alan değerler, (sermaye hariç) devir işlemlerinde olduğu gibi birleşilen kuruma aktarılır.

1-İki Şirketin İnfisah Ederek Yeni Kurulacak Bir Şirket Bünyesinde Birleşmesi:

(A) A.Ş. ile (B) A.Ş. Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinde hüküm altına alınan KOBİ şartlarını taşımaktadırlar. Her iki

şirketin yönetim kurulları Geçici 5. maddenin hükümlerinden yararlanarak yeni kurulacak (X) A.Ş. bünyesinde birleşme kararı almışlardır.

1-) Her iki şirkette Genel Kurullarını toplamış ve yönetim kurulunun birleşmeye ilişkin talebini değerlendirerek, uygun görmüş, birleşme görüşmelerini yapmak üzere, yönetim kuruluna yetki vermiştir.

2-)Her iki şirketin yönetim kurulları Genel Kuruldan aldıkları yetki ile birleşme görüşmelerine başlamış ve birleşme görüşmelerinde 30.09.2009 tarihli bilançonun esas alınmasına karar vermişlerdir. Yapılan görüşmeler sonucu birleşme sözleşmesi oluşturulmuştur.

3-)Hazırlanan birleşme sözleşmesi Genel Kurulların onayına sunulmuş ve Genel Kurullar tarafından onaylanmıştır.

4-)Her iki şirket (A ve B) infisah edip, yeni kurulacak X A.Ş. bünyesinde birleşileceği için, X A.Ş. açısından A ve B aynı sermayedir. A ve B'nin değerinin tespiti için Asliye Ticaret Mahkemesine başvurulmuş ve Mahkeme bilirkişi atamıştır. Mahkemenin atadığı bilirkişi (A) A.Ş. ile (B) A.Ş.'nin cari değerlerini tespit etmiştir. Yapılan tespite göre (A) A.Ş.'nin cari değeri 2.100.000 TL (B) A.Ş.'nin cari değeri 525.000 TL'dir.

5-)Ticaret Sicil Memurluğuna başvurulmuş ve birleşme 20.10.2009 tarihi itibariyle tescil edilmiş, 23.10.2009 tarihi itibariyle Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmıştır.

Her iki şirketin 20.10.2009 tarihli bilançosu aşağıdaki gibidir.

(A) A.Ş.'nin Bilançosu (20.09.2009)

Kasa	30.000	Borçlar	1.800.000
Banka	420.000	Dönem Karı	150.000
Alacaklar	600.000	Sermaye	1.050.000
Stok	750.000		
Sabit Değerler	1.650.000		
Birikmiş Amortisman	(450.000)		
AKTİF TOPLAMI	3.000.000	PASİF TOPLAMI	3.000.000

(B) A.Ş.'nin Bilançosu (20.10.2009)

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Dönem Karı	150.000
Sabit Değerler	170.000	Sermaye	150.000
Birikmiş Amortisman	(20.000)		
Stok	300.000		
AKTİF TOPLAMI	750.000	PASİF TOPLAMI	750.000

(A) A.Ş.'nin kayıtlı değeri 1.650.000 TL, birikmiş amortismanı 450.000 TL, net değeri 1.200.000 TL olan sabit kıymetlerinin rayiç değeri 1.500.000 TL;

(B) A.Ş.'nin kayıtlı değeri 170.000 TL, birikmiş amortismanı 20.000 TL, net değeri 150.000 TL olan sabit kıymetlerinin rayiç değeri 200.000 TL'dir.

(A) A.Ş.'nin Kayıtları :

Birikmiş Amortisman	450.000.-	
Sabit Kıymetler		450.000.-
Sabit Kıymetler	300.000.-	
Birleşme Karı		300.000.-
Dönem Karı	7.500.-	
Ödenecek Vergiler		7.500.-

(A) A.Ş.'nin Birleşme Öncesi Bilançosu :

Kasa	30.000	Borçlar	1.800.000
Banka	420.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	142.500
Stok	750.000	Birleşme Karı	300.000
Sabit Değerler	1.500.000	Sermaye	1.050.000
AKTİF TOPLAMI	3.300.000	PASİF TOPLAMI	3.300.000

(A) A.Ş.'nin Son Kayıtları :

Borçlar	1.800.000.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-
Dönem Karı	142.500.-
Birleşme Karı	300.000.-
Sermaye	1.050.000.-

Kasa	30.000.-
Banka	420.000.-
Alacaklar	600.000.-
Stoklar	750.000.-
Sabit Değerler	1.500.000.-

(B) A.Ş.'nin Kayıtları :

Birikmiş Amortisman	20.000.-
Sabit Kıymetler	20.000.-

Sabit Kıymetler	50.000.-
Birleşme Karı	50.000.-

Dönem Karı	7.500.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-

(B) A.Ş.'nin Birleşme Öncesi Bilançosu :

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Stok	300.000	Dönem Karı	142.500
Sabit Değerler	200.000	Birleşme Karı	50.000
		Sermaye	150.000
AKTİF TOPLAMI	800.000	PASİF TOPLAMI	800.000

(B) A.Ş.'nin Son Kayıtları :

Borçlar	450.000.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-
Dönem Karı	142.500.-
Birleşme Karı	50.000.-
Sermaye	150.000.-
Kasa	15.000.-
Banka	285.000.-
Stoklar	300.000.-
Sabit Değerler	200.000.-

(X) A.Ş.'nin Kayıtları :

Kasa	45.000.-		
Banka	705.000.-		
Alacaklar	600.000.-		
Stoklar	1.050.000.-		
Sabit Kıymetler	1.700.000.-		
	Borçlar		2.250.000.-
	Ödenecek Vergiler		15.000.-
	Dönem Karı		285.000.-
	Birleşme Karı		350.000.-
	Sermaye		1.200.000.-

(X) A.Ş.'nin birleşmeden sonraki bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	45.000	Borçlar	2.250.000
Banka	705.000	Ödenecek Vergiler	15.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	285.000
Stok	1.050.000	Birleşme Karı	350.000
Sabit Kıymetler	1.700.000	Sermaye	1.200.000
AKTİF TOPLAMI	4.100.000	PASİF TOPLAMI	4.100.000

Daha önce belirttiğimiz üzere; Mahkemenin atadığı bilirkişi (A) A.Ş. ile (B) A.Ş.'nin cari değerlerini tespit etmiştir. Yapılan tespite göre (A) A.Ş.'nin cari değeri 2.100.000 TL (B) A.Ş.'nin cari değeri 525.000 TL'dir. Bir başka deyişle (A) A.Ş.'nin cari değeri (B) A.Ş.'nin cari değerinin 4 katıdır. Dolayısıyla birleşme sonucu yeni kurulacak (X) A.Ş.'nin nominal sermayesinin 4/5'i (A) A.Ş.'nin 1/5'inin ise, (B) A.Ş.'nin ortaklarına ait olması gerekir.

Birleşme sonucu yeni kurulan (X) A.Ş.'nin nominal sermayesi 1.200.000 TL'dir. Bu tutarın $(1.200.000 \text{ TL} \times 4/5) = 960.000 \text{ TL}$ 'lık kısmı (A) A.Ş.'nin; $(1.200.000 \text{ TL} \times 1/5) = 240.000 \text{ TL}$ 'lık kısmı (B) A.Ş.'nin ortaklarına ait olacaktır. Bir başka deyişle, (A) A.Ş.'nin ortaklarına nominal bedeli 1.050.000 TL olan hisse senetlerine karşılık (X) A.Ş.'nin 960.000 TL nominal bedelli hisse senetleri; (B) A.Ş.'nin ortaklarına da nominal bedeli 150.000 TL olan hisse senetlerine karşılık (X) A.Ş.'nin 240.000 TL nominal bedelli hisse senetleri verilecektir.

Hisse senetlerinin nominal bedelinin 1 TL olduğu kabul edilirse; (A) A.Ş.'nin 1.050.000 adet; (B) A.Ş.'nin 150.000 adet; (X) A.Ş.'nin ise 1.200.000 adet hisse senedi vardır. Bu veriler ışığında;

(A) A.Ş.'nin ortakları verecekleri her bir (A) A.Ş. hisse senedine karşılık $(960.000 / 1.050.000) = 0,9142$ adet (X) A.Ş. hisse senedi alacaklardır.

(B) A.Ş.'nin ortakları da verecekleri her bir (B) A.Ş. hisse senedine karşılık $(240.000 / 150.000) = 1,6$ adet (X) A.Ş. hisse senedi alacaklardır.

Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi gerekmektedir.

Birleşme Karı	350.000.-
Sermaye	350.000.-

Birleşme karının sermayeye ilave edilmesinden sonraki (X) A.Ş. bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	45.000	Borçlar	2.250.000
Banka	705.000	Ödenecek Vergiler	15.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	285.000
Stok	1.050.000	Sermaye	1.550.000
Sabit Kıymetler	1.700.000		
AKTİF TOPLAMI	4.100.000	PASİF TOPLAMI	4.100.000

Daha önce açıklandığı üzere, münfesi kurumlar olan (A) A.Ş. ile (B) A.Ş.'nin kıst döneme ait beyannamelerinin tescil kararının Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlandığı tarih olan 23.10.2009 tarihinden itibaren 30 gün içerisinde, münfesi kurumlar adına birleşilen kurum (X) A.Ş. tarafından verilmesi gerekmektedir. Birleşilen kurum

konumundaki (X) A.Ş.'nin münfesi kurumlar olan (A) A.Ş. ile (B) A.Ş.'nin tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini, bu beyannamelere eklenecek bir taahhütname ile taahhüt etmesi gerekmektedir.

2-Bir Şirketin İnfisah Ederek Mevcut Bir Şirket Bünyesinde Birleşmesi:

Örneğimizde yer alan (A) A.Ş.'nin infisah ederek (B) A.Ş.'nin bünyesinde birleşmenin gerçekleştiğini kabul edelim.

Daha öncede açıkladığımız üzere; Mahkemenin atadığı bilirkişi tarafından yapılan tespite göre, (A) A.Ş.'nin cari değeri 2.100.000 TL (B) A.Ş.'nin cari değeri de 525.000 TL'dir.

Birleşen kurum (A) A.Ş.'nin;

Nominal Sermayesi = 1.050.000 TL

Cari Değeri = 2.100.000 TL

Hisse Senetlerinin Cari Değeri = (Cari Değer / Nominal Sermaye)

= (2.100.000 / 1.050.000)

= 2

Birleşen (A) A.Ş.'nin nominal bedeli 1 TL olan hisse senetlerinin cari değeri 2 TL'dir.

Birleşilecek kurum (B) A.Ş.'nin;

Nominal Sermayesi = 150.000 TL

Cari Değeri = 525.000 TL

Hisse Senetlerinin Cari Değeri = (Cari Değer / Nominal Sermaye)
= (525.000 / 150.000)
= 3,5

Birleşilen (B) A.Ş.'nin nominal bedeli 1 TL olan hisse senetlerinin cari değeri 3,5 TL'dir.

Değiştirme Birimi = Birleşilecek Şirketin Hisse Senetlerinin
Cari Değeri / Birleşen
(İnfisah eden) Şirketin Hisse Senetlerinin
Cari Değeri
= 3,5 / 2
= 1,75

Birleşilen kurumun (B A.Ş.); birleşen kurumun (infisah eden-A A.Ş.) 1.050.000 TL sermaye sahibi ortaklarına (1.050.000 TL / 1,75) = 600.000 TL tutarında, kendi hisse senetlerinden vermesi ve sermayesini 600.000 TL artırması gerekmektedir.

Muhasebe Kayıtları:

Birleşen kurumun (A A.Ş.-infisah eden şirket); muhasebe kayıtları :

(A) A.Ş.'nin Kayıtları :

Birikmiş Amortisman	4500.000.-	
Sabit Kıymetler		450.000.-
Sabit Kıymetler	300.000.-	
Birleşme Karı		300.000.-
Dönem Karı	7.500.-	
Ödenecek Vergiler		7.500.-

(A) A.Ş.'nin Birleşme Öncesi Bilançosu :

Kasa	30.000	Borçlar	1.800.000
Banka	420.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	142.500
Stok	750.000	Birleşme Karı	300.000
Sabit Değerler	1.500.000	Sermaye	1.050.000
AKTİF TOPLAMI	3.300.000	PASİF TOPLAMI	3.300.000

(A) A.Ş.'nin Son Kayıtları :

Borçlar	1.800.000.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-
Dönem Karı	142.500.-
Birleşme Karı	300.000.-
Sermaye	1.050.000.-

Kasa	30.000.-
Banka	420.000.-
Alacaklar	600.000.-
Stoklar	750.000.-
Sabit Değerler	1.500.000.-

(B) A.Ş.'nin (Birleşilen Kurumun) Kayıtları:

Kasa	30.000.-
Banka	420.000.-
Alacaklar	600.000.-
Stoklar	750.000.-
Sabit Değerler	1.500.000.-

Borçlar	1.800.000.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-
Dönem Karı	142.500.-
Birleşme Karı	300.000.-
Sermaye	600.000.-
Düzenleyici Hesap	450.000.-

Birleşme sonrası (B) A.Ş.'nin bilançosu aşağıdaki gibidir.

Kasa	45.000	Borçlar	2.250.000
Banka	705.000	Ödenecek Vergi	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	292.500
Stoklar	1.050.000	<i>(A)'nin Karı 142.500</i>	
Sabit Değerler	1.670.000	<i>(B)'nin Karı 150.000</i>	
Birikmiş Amortisman	(20.000)	Birleşme Karı	300.000
		Sermaye	750.000
		Düzenleyici Hesap	450.000
AKTİF TOPLAMI	4.050.000	PASİF TOPLAMI	4.050.000

Örnekten de anlaşılacağı üzere, birleşme sonrası (B) A.Ş.'nin sermayesi, 150.000 TL'den, 750.000 TL'ye çıkartılmış, aradaki fark olan $(750.000 - 150.000) = 600.000$ TL tutarında nominal bedele sahip hisse senedi (A) A.Ş.'nin ortaklarına verilmiştir.

Mahkemenin atadığı bilirkişi tarafından birleşme öncesi yapılan değerlendirmeye göre, (A) A.Ş.'nin cari değeri (B) A.Ş.'nin 4 katıdır. Dolayısıyla, (A) A.Ş.'nin ortaklarının birleşme sonrasındaki (B) A.Ş.'nin hisse senetlerinin 4/5'ini sahip olması gerekir. Birleşme sonrası (B) A.Ş.'nin nominal sermayesi 750.000 TL'dir ve bu tutarın 600.000 TL'lik kısmı (A) A.Ş.'nin ortaklarına verilmiştir. Dolayısıyla, (A) A.Ş.'nin ortakları nominal sermayenin $(600.000 \text{ TL} / 750.000 \text{ TL}) = \%80$ 'ine yani 4/5'ine sahip olmuşlardır.

Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi gerekmektedir.

Birleşme Karı	300.000.-
Sermaye	300.000.-

Birleşme karının sermayeye ilave edilmesinden sonraki (B) A.Ş. bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	45.000	Borçlar	2.250.000
Banka	705.000	Ödenecek Vergi	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	292.500
Stoklar	1.050.000	(A)'nın Karı	142.500
Sabit Değerler	1.670.000	(B)'nin Karı	150.000
Birikmiş Amortisman	(20.000)	Sermaye	1.050.000
		Düzenleyici Hesap	450.000
AKTİF TOPLAMI	4.050.000	PASİF TOPLAMI	4.050.000

Birde (B) A.Ş.'nin infisah ettiğini ve birleşmenin (A) A.Ş. bünyesinde gerçekleştirildiğini kabul edelim.

$$\begin{aligned}\text{Değiştirme Birimi} &= \text{Birleşilecek Şirketin Hisse Senetlerinin} \\ &\quad \text{Cari Değeri} / \text{Birleşen} \\ &\quad (\text{İnfisah eden) Şirketin Hisse Senetlerinin} \\ &\quad \text{Cari Değeri} \\ &= 2 / 3,5 \\ &= 0,5714\end{aligned}$$

Birleşilecek kurumun (A A.Ş.); birleşen kurumun (infisah eden-B A.Ş.) 150.000 TL sermaye sahibi ortaklarına (150.000 TL / 0,5714) = 262.513 TL tutarında, kendi hisse senetlerinden vermesi ve sermayesini 262.513 TL artırması gerekmektedir.

Muhasebe Kayıtları:

Birleşen kurumun (B A.Ş.-infisah eden şirket); muhasebe kayıtları:

Birikmiş Amortisman	20.000.-	
Sabit Kıymetler		20.000.-
Sabit Kıymetler	50.000.-	
Birleşme Karı		50.000.-
Dönem Karı	7.500.-	
Ödenecek Vergiler		7.500.-

(B) A.Ş.'nin Birleşme Öncesi Bilançosu :

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Stok	300.000	Dönem Karı	142.500
Sabit Değerler	200.000	Birleşme Karı	50.000
		Sermaye	150.000
AKTİF TOPLAMI	800.000	PASİF TOPLAMI	800.000

(B) A.Ş.'nin Son Kayıtları :

Borçlar	450.000.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-
Dönem Karı	142.500.-
Birleşme Karı	50.000.-
Sermaye	150.000.-
Kasa	15.000.-
Banka	285.000.-
Stoklar	300.000.-
Sabit Değerler	200.000.-

(A) A.Ş.'nin (Birleşilen Kurumun) Kayıtları:

Kasa	15.000.-	
Banka	285.000.-	
Stoklar	300.000.-	
Sabit Değerler	200.000.-	
Borçlar		450.000.-
Ödenecek Vergiler		7.500.-
Dönem Karı		142.500.-
Birleşme Karı		50.000.-
Sermaye		262.513.-
Düzenleyici Hesap		(112.513)

Birleşme sonrası (A) A.Ş.'nin bilançosu aşağıdaki gibidir.

Kasa	45.000	Borçlar	2.250.000
Banka	705.000	Ödenecek Vergi	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	292.500
Stoklar	1.050.000	(A)'nin Karı	142.500
Sabit Değerler	1.850.000	(B)'nin Karı	150.000
Birikmiş Amortisman	(450.000)	Birleşme Karı	50.000
		Sermaye	1.312.513
		Düzenleyici Hesap	(112.513)
AKTİF TOPLAMI	3.800.000	PASİF TOPLAMI	3.800.000

Örnekten de anlaşılacağı üzere, birleşme sonrası (A) A.Ş.'nin sermayesi, 1.050.000 TL'den, 1.312.513 TL'ye çıkartılmış, aradaki fark olan $(1.312.513 - 1.050.000) = 262.513$ TL tutarında nominal bedelle sahip hisse senedi (B) A.Ş.'nin ortaklarına verilmiştir.

Mahkemenin atadığı bilirkişi tarafından birleşme öncesi yapılan değerlendirmeye göre, (A) A.Ş.'nin cari değeri (B) A.Ş.'nin 4 katıdır. Dolayısıyla, (B) A.Ş.'nin ortaklarının birleşme sonrasındaki (A) A.Ş.'nin hisse senetlerinin 1/5'ine sahip olması gerekir. Birleşme sonrası (A) A.Ş.'nin nominal sermayesi 1.312.513 TL'dir ve bu tutarın 262.513 TL'lik kısmı (B) A.Ş.'nin ortaklarına verilmiştir. Dolayısıyla, (B) A.Ş.'nin ortakları nominal sermayenin $(262.513 \text{ TL} / 1.312.513 \text{ TL}) = \%20$ 'sine yani 1/5'ine sahip olmuşlardır.

Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi gerekmektedir.

Birleşme Karı	50.000.-
Sermaye	50.000.-

Birleşme kararının sermayeye ilave edilmesinden sonraki (A) A.Ş. bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	45.000	Borçlar	2.250.000
Banka	705.000	Ödenecek Vergi	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	292.500
Stoklar	1.050.000	(A)'nın Karı	142.500
Sabit Değerler	1.850.000	(B)'nin Karı	150.000
Birikmiş Amortisman	(450.000)	Sermaye	1.362.513
		Düzenleyici Hesap	(112.513)
AKTİF TOPLAMI	3.800.000	PASİF TOPLAMI	3.800.000

3-Birleşen Şirketin Birleşilen Şirket Sermayesine Sahip Olması:

Birleşen şirket, katılacağı şirketin bir kısım sermayesine sahip olduğunda, birleşilen şirket, birleşme sonucunda kendi hisse senetlerini iktisap etmiş olur.

Türk Ticaret Kanunu'nun "Şirketin Kendi Hisse Senetlerini Satın Alması" başlıklı 329'uncu maddesinde; "Şirket, kendi hisse senetlerini temellük edemeyeceği gibi, rehin olarak da kabul edemez. Bu senetlerin temellükü veya rehin alınması neticesini doğuran akitler hükümsüzdür. Şu kadar ki, aşağıda gösterilen akitler bu hükümden müstesnadır.

.....

3-Hisse senetleri bir mamelekin veya işletmenin borç ve alacaklarıyla beraber temellük edilmesi neticesinde şirkete geçmişse;

.....

Devralınan hisse senetleri, 1 numaralı bentte yazılı halde derhal imha edilir ve bu hususta tutulan zabıt ticaret siciline verilir. Diğer hallerde bu senetler ilk fırsatta tekrar elden çıkarılır.

Bu muameleler yıllık raporda gösterilir. Şirketçe devralınan payların umumi heyette temsili caiz değildir.” hükümleri yer almaktadır.

Görüldüğü üzere, Türk Ticaret Kanunu bir şirketin kendi hisselerini satın almasını yasaklamış, ancak bunun istisnalarının olabileceğini kabul etmiştir. Bu istisnalardan biride, birleşme sonucu, birleşen (infisah eden) şirketin aktifinde yer alan birleşilen şirkete ait hisse senetlerinin, birleşilen şirketin tasarrufu altına girmesidir. Yine T.T.K.’nun söz konusu 329’uncu maddesi hükmüne göre, birleşme sonucu, birleşilen şirket tarafından alınan kendisine ait hisse senetlerinin ilk fırsatta elden çıkartılması gerekmektedir.⁷

7 Ali Haydar YILDIRIM-Olcay KOLOTOĞLU a.g.e. sayfa: 304

Örnek: A ve B anonim şirketlerinin birleşme öncesi bilançoları aşağıdaki gibidir. Birleşme A'nin bünyesinde gerçekleşecektir.

(A) A.Ş.'nin Bilançosu

Banka	450.000	Borçlar	300.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.200.000
Stoklar	750.000	Sermaye	1.500.000
Sabit Değerler	1.650.000		
Birikmiş Amortisman (450.000)			
AKTİF TOPLAMI	3.000.000	PASİF TOPLAMI	3.000.000

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Dönem Karı	150.000
İştirakler (A His. Sen.)	150.000	Sermaye	150.000
Sabit Kıymetler	300.000		
AKTİF TOPLAMI	750.000	PASİF TOPLAMI	750.000

Birleşme sözleşmesine göre, A'nın toplam cari değeri 4.500.000 TL, B'nin cari değeri 750.000 TL, B'nin aktifinde yer alan sabit kıymetlerin cari değeri ise 450.000 TL'dir. B'nin aktifinde yer alan A'ya ait hisse senetlerinin nominal bedeli toplamı 75.000 TL'dir.

B, A'nın $(75.000 / 1.500.000) = \% 5$ 'ine sahiptir. Birleşme sözleşmesine göre, A'nın toplam cari değeri 4.500.000 TL olarak tespit edildiğinden, B'nin sahip olduğu hisse senetlerinin cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} \times \%5) = 225.000 \text{ TL}$ 'dir. Buna göre B'nin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Sabit Kıymetler	150.000.-
Birleşme Karı	150.000.-
Dönem Karı	7.500.-
Ödenecek Vergiler	7.500.-

B'nin birleşme öncesi bilançosu aşağıdaki gibidir.

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Ödenecek Vergiler	7.500
İştirakler (A His. Sen.)	150.000	Dönem Karı	142.500
Sabit Kıymetler	450.000	Birleşme Karı	150.000
		Sermaye	150.000
AKTİF TOPLAMI	900.000	PASİF TOPLAMI	900.000

B'nin Cari Değeri 750.000 TL'dir. Nominal Sermayesi 150.000 TL olduğuna göre, nominali 1 TL olan hisse senetlerinin cari değeri $(750.000 \text{ TL} / 150.000 \text{ TL}) = 5 \text{ TL}$ 'dir. Birleşilecek şirket olan A'nın cari değeri de 4.500.000 TL olarak tespit edildiğinden, ve nominal sermayesi 1.500.000 TL olduğundan, nominali 1 TL olan hisse senetlerinin cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} / 1.500.000 \text{ TL}) = 3 \text{ TL}$ 'dir. Buna göre değiştirme birimi $(3 / 5) = 0,6$ 'dir.

Birleşilecek kurumun (A A.ř.); birleşen kurumun (infisah eden-B A.ř.) 150.000 TL sermaye sahibi ortaklarına $(150.000 \text{ TL} / 0,6) = 250.000 \text{ TL}$ tutarında, kendi hisse senetlerinden vermesi ve sermayesini 250.000 TL artırması gerekmektedir. Böylece A'nın nominal sermayesi $(1.500.000 \text{ TL} + 250.000 \text{ TL}) = 1.750.000 \text{ TL}$ olacaktır. B'nin payı $(250.000 \text{ TL} / 1.750.000 \text{ TL}) = \%14,28$ 'dir. A'nın cari değeri 4.500.000 TL, B'nin cari değeri 750.000 TL olduğundan her iki şirketin toplam cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} + 750.000 \text{ TL}) = 5.250.000 \text{ TL}$ 'dir. B'nin payı $(750.000 \text{ TL} / 5.250.000) = \%14,28$ 'dir.

Muhasebe Kayıtları:

B'nin kayıtları:

Borçlar	450.000.-	
Ödenecek Vergiler	7.500.-	
Dönem Karı	142.500.-	
Birleşme Karı	150.000.-	
Sermaye	150.000.-	
	Kasa	15.000.-
	Banka	285.000.-
	İştirakler	150.000.-
	Sabit Kıymetler	450.000.-

A'nın Kayıtları:

Sermaye Taahhüdü	250.000.-	
	Sermaye	250.000.-

Kasa	15.000.-	
Banka	285.000.-	
İştirakler	150.000.-	
Sabit Kıymetler	450.000.-	
	Borçlar	450.000.-
	Ödenecek Vergiler	7.500.-
	Dönem Karı	142.500.-
	Birleşme Karı	150.000.-
	Sermaye Taahhüdü	250.000.-
	Düzenleyici Hesap	(100.000).-

A'nın Birleşme Sonrası Bilançosu:

(A) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	750.000
Banka	735.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.342.500
Stoklar	750.000	Birleşme Karı	150.000
İştirakler	150.000	Sermaye	1.750.000
Sabit Değerler	2.100.000	Düzenleyici Hesap	(100.000)
Birikmiş Amortisman	(450.000)		
AKTİF TOPLAMI	3.900.000	PASİF TOPLAMI	3.900.000

Birleşme sonrası A nominal bedeli 75.000 TL, cari değeri 225.000 TL olan kendi hisse senetlerine sahip hale gelmiştir. T.T.K.'nin 329'uncu maddesi hükmü uyarınca; A'nın bu hisse senetlerini ilk fırsatta elden çıkartması gerekmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi gerekmektedir.

Birleşme Karı	150.000.-	
Sermaye		150.000.-

Birleşme karının sermayeye ilave edilmesinden sonraki (A) A.Ş. bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	15.000	Borçlar	750.000
Banka	735.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.342.500
Stoklar	750.000	Sermaye	1.900.000
İştirakler	150.000	Düzenleyici Hesap	(100.000)
Sabit Değerler	2.100.000		
Birikmiş Amortisman	(450.000)		
AKTİF TOPLAMI	3.900.000	PASİF TOPLAMI	3.900.000

Yukarıda izah ettiğimiz görüşün dışında; birleşen şirketin aktifinde yer alan, birleşilen şirket hisse senetlerinin değiştirme biriminin tespitinde dikkate alınması ve daha sonra birleşme dışı tutularak, sermaye artırımının buna göre hesaplanması ve birleşen kurumun aktifinde yer alan birleşilen kurum hisse senetlerinin birleşen kurum ortaklarına verilmesi şeklinde bir görüş de mevcuttur. Yukarıdaki örneği bu görüş doğrultusunda çözelim.⁸

8 Ali Haydar YILDIRIM-Olcay KOLOTOĞLU a.g.e. sayfa: 309

Birleşen şirket B A.Ş.'nin birleşme öncesi bilançosu aşağıdaki gibidir.

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Dönem Karı	150.000
İştirakler (A His. Sen.)	150.000	Sermaye	150.000
Sabit Kıymetler	300.000		
AKTİF TOPLAMI	750.000	PASİF TOPLAMI	750.000

Birleşme sözleşmesine göre, A'nın toplam cari değeri 4.500.000 TL, B'nin cari değeri 750.000 TL, B'nin aktifinde yer alan sabit kıymetlerin cari değeri ise 450.000 TL'dir. B'nin aktifinde yer alan A'ya ait hisse senetlerinin nominal bedeli toplamı 75.000 TL'dir.

B, A'nın $(75.000 \text{ TL} / 1.500.000 \text{ TL}) = \% 5$ 'ine sahiptir. Birleşme sözleşmesine göre, A'nın toplam cari değeri 4.500.000 TL olarak tespit edildiğinden, B'nin sahip olduğu hisse senetlerinin cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} \times \%5) = 225.000 \text{ TL}$ 'dir. Buna göre B'nin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Sabit Kıymetler	150.000.-		
	Birleşme Karı		150.000.-
Dönem Karı	7.500.-		
	Ödenecek Vergiler		7.500.-

B'nin birleşme öncesi bilançosu aşağıdaki gibidir.

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	450.000
Banka	285.000	Ödenecek Vergiler	7.500
İştirakler (A His. Sen.)	150.000	Dönem Karı	142.500
Sabit Kıymet	450.000	Birleşme Karı	150.000
		Sermaye	150.000
AKTİF TOPLAMI	900.000	PASİF TOPLAMI	900.000

Bu verilere göre, birleşen şirketin cari değeri 750.000 TL'dir. Nominal sermaye 150.000 TL olduğuna göre nominali 1 TL olan hisse senedinin cari değeri $(750.000 \text{ TL} / 150.000 \text{ TL}) = 5 \text{ TL}$ olarak hesaplanır. Birleşilecek şirketin cari değeri 4.500.000 TL, nominal sermayesi 1500.000 TL olduğundan nominali 1 TL olan hisse senedinin cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} / 1.500.000 \text{ TL}) = 3 \text{ TL}$ olarak hesaplanır. Dolayısıyla değiştirme birimi $(3 / 5) = 0,6$ olarak hesaplanır.

Birleşilecek kurumun (A A.Ş.); birleşen kurumun (infisah eden-B A.Ş.) 150.000 TL sermaye sahibi ortaklarına $(150.000 \text{ TL} / 0,6) = 250.000 \text{ TL}$ tutarında, kendi hisse senetlerinden vermesi ve sermayesini 250.000 TL artırması gerekmektedir. Ancak A şirketi B şirketini devir alırken kendisine ait nominal bedeli 75.000 TL olan hisse senetlerini de iktisap edecektir.

A şirketinin birleşme sonucu iktisap edeceği 75.000 TL nominal bedelli hisse senedi birleşmeden önceki A şirketinin hisse senedir.

Birleşmeden önce A şirketinin nominal sermayesi 1.500.000 TL olduğundan, 75.000 nominal değerli hisse senedinin oranı $(75.000 \text{ TL} / 1.500.000 \text{ TL}) = \%5$ 'dir. Birleşme sonucu A şirketinin nominal sermayesinin 1.750.000 TL olması gerektiği hesaplandığına göre bu tutarın $\%5$ 'i $(1.750.000 \times \%5) = 87.500 \text{ TL}$ 'dir. Yani birleşme öncesi 75.000 TL'lik nominal bedel birleşme sonrası 87.500 TL'lik nominal bedele eşittir. Artırılacak olan 250.000 TL'lik nominal sermayeden 87.500 TL'lik nominal sermayenin düşülmesi sonucu $(250.000 \text{ TL} - 87.500) = 162.500 \text{ TL}$ artırılması gereken nominal sermaye tutarı bulunur.

Muhasebe Kayıtları:

B'nin kayıtları:

Borçlar	450.000.-	
Ödenecek Vergiler	7.500.-	
Dönem Karı	142.500.-	
Birleşme Karı	150.000.-	
Sermaye	150.000.-	
	Kasa	15.000.-
	Banka	285.000.-
	İştirakler	150.000.-
	Sabit Kıymetler	450.000.-

A'nın Kayıtları:

Sermaye Taahhüdü	162.500.-	
	Sermaye	162.500.-
Kasa	15.000.-	
Banka	285.000.-	
Sabit Kıymetler	450.000.-	
	Borçlar	450.000.-
	Ödenecek Vergiler	7.500.-
	Dönem Karı	142.500.-
	Birleşme Karı	150.000.-
	Sermaye Taahhüdü	162.500.-
	Düzenleyici Hesap	(162.500).-

A'nın Birleşme Sonrası Bilançosu:

(A) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	750.000
Banka	735.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.342.500
Stoklar	750.000	Birleşme Karı	150.000
Sabit Değerler	2.100.000	Sermaye	1.662.500
Birikmiş Amortisman	(450.000)	Düzenleyici Hesap	(162.500)
AKTİF TOPLAMI	3.750.000	PASİF TOPLAMI	3.750.000

Birinci alternatifte, birleşilen şirketin (A A.Ş.'nin) nominal sermayesi 1.500.000 TL'den 1.750.000 TL'ye çıkartılmakta, artırılan 250.000 TL'lık nominal bedele sahip hisse senetleri birleşen (münfesi) şirketin (B A.Ş.'nin) ortaklarına verilmektedir. Birleşen şirketin ortakları birleşilen şirketin (250.000 TL / 1.750.000 TL) = %14,28'sine sahip hale gelmektedir.

İkinci alternatifte, birleşilen şirketin (A A.Ş.'nin) nominal sermayesi 1.500.000 TL'den 1.662.500 TL'ye çıkartılmakta, artırılan 162.500 TL'lık nominal bedele sahip hisse senetleri ile birleşen (münfesi) şirketin (B A.Ş.'nin) aktifinde yer alan ve nominal değeri 75.000 TL olan birleşilen şirkete (A A.Ş.'ye) ait hisse senetleri birleşen (münfesi) şirketin (B A.Ş.'nin) ortaklarına verilmektedir. Birleşen şirketin ortaklarına verilen birleşilen şirkete ait hisse senetlerinin nominal bedeli toplamı (75.000 TL + 162.500 TL) = 237.500 TL olarak hesaplanmaktadır.

İkinci alternatifte de, birleşen şirketin ortaklarının birleşilen şirketin (237.500 TL / 1.662.500 TL) = %14,28'ine sahip olduğu görülmektedir.

Birinci alternatifte, düzenleyici hesap 100.000 TL, ikinci alternatifte, 162.500 TL olarak hesaplanmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi gerekmektedir.

Birleşme Karı	150.000.-
Sermaye	150.000.-

Birleşme karının sermayeye ilave edilmesinden sonraki (A) A.Ş. bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	15.000	Borçlar	750.000
Banka	735.000	Ödenecek Vergiler	7.500
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.342.500
Stoklar	750.000	Sermaye	1.812.500
Sabit Değerler	2.100.000	Düzenleyici Hesap	(162.500)
Birikmiş Amortisman	(450.000)		
AKTİF TOPLAMI	3.750.000	PASİF TOPLAMI	3.750.000

4- Birleşilen Şirketin Birleşen Şirketin Ortağı Olması:

Birleşilecek kurumun, birleşen kurumun ortağı olması, bir başka deyişle birleşilecek kurumun aktifinde birleşen (münfesih kurumun) kurumun hisse senetlerinin bulunması halinde ne gibi işlemlerin yapılacağını örnek üzerinde açıklayalım.

Örnek: A ve B anonim şirketlerinin birleşme öncesi bilançoları aşağıdaki gibidir. Birleşme B'nin bünyesinde gerçekleşecektir.

(A) A.Ş.'nin Bilançosu

Banka	990.000	Borçlar	300.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.740.000
Stoklar	750.000	Sermaye	1.500.000
Sabit Değerler	1.650.000		
Birikmiş Amortisman	(450.000)		
AKTİF TOPLAMI	3.540.000	PASİF TOPLAMI	3.540.000

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	367.500
Banka	285.000	Dönem Karı	232.500
İştirakler (A His. Sen.)	150.000	Sermaye	150.000
Stok	300.000		
AKTİF TOPLAMI	750.000	PASİF TOPLAMI	750.000

Birleşme sözleşmesine göre, A'nın cari değeri 4.500.000 TL olup; aktifinde kayıtlı sabit kıymetlerin net değeri 2.700.000 TL'dir. B'nin cari değeri 750.000 TL olup; aktifinde yer alan A'ya ait hisse senetlerinin nominal bedeli toplamı 75 milyar TL'dir.

Münfesi kurum A'nın kayıtları aşağıdaki gibidir.

Birikmiş Amortisman	450.000.-	
Sabit Değerler		450.000.-
Sabit Değerler	1.500.000.-	
Birleşme Karı		1.500.000.-
Dönem Karı	87.000.-	
Ödenecek Vergiler		87.000.-

B, A'nın nominal bedeli 75.000 TL olan hisse senetlerine sahip olduğu için; $(75.000 \text{ TL} / 1.500.000 \text{ TL}) = \% 5$ 'ine sahiptir. A'nın cari değeri 4.500.000 TL olduğu için aktifte yer alan iştirakler hesabının cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} \times \%5) = 225.000 \text{ TL}$ 'dir. B'nin cari değeri 750.000 TL'dir.

A'nın cari net değeri 4.500.000 TL'dir. Nominal Sermayesi 1.500.000 TL olduğuna göre, nominalı 1 TL olan hisse senetlerinin cari değeri $(4.500.000 \text{ TL} / 1.500.000 \text{ TL}) = 3 \text{ TL}$ 'dir. Birleşilecek şirket olan B'nin cari değeri de 750.000 TL; nominal sermayesi 150.000 TL olduğundan, nominalı 1 TL olan hisse senetlerinin cari değeri $(750.000 \text{ TL} / 150.000 \text{ TL}) = 5 \text{ TL}$ 'dir. Buna göre değişirme birimi $(5 / 3) = 1,66666$ 'dır.

Birleşilecek kurumun (B A.Ş.); birleşen kurumun (infisah eden-A A.Ş.) 1.500.000 TL sermaye sahibi ortaklarına (1.500.000 TL / 1,66666) = 900.000 TL tutarında, kendi hisse senetlerinden vermesi ve sermayesini 900.000 TL artırması gerekmektedir. Böylece B'nin nominal sermayesi (150.000 TL + 900.000 TL) = 1.050.000 TL olacaktır.

Muhasebe Kayıtları:

A'nin kayıtları:

Borçlar	300.000.-	
Ödenecek Vergiler	87.000.-	
Dönem Karı	1.653.000.-	
Birleşme Karı	1.500.000.-	
Sermaye	1.500.000.-	
Banka		990.000.-
Alacaklar		600.000.-
Stoklar		750.000.-
Sabit Kıymetler		2.700.000.-

B'nin Kayıtları:

Sermaye Taahhüdü	900.000.-	
Sermaye		900.000.-

Banka	990.000.-
Alacaklar	600.000.-
Stoklar	750.000.-
Sabit Değer	2.700.000.-
Borçlar	300.000.-
Ödenecek Vergiler	87.000.-
Dönem Karı	1.653.000.-
Birleşme Karı	1.500.000.-
Sermaye Taahhüdü	900.000.-
Düzenleyici Hesap	600.000.-

B'nin Birleşme Sonrası Bilançosu:

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	667.500
Banka	1.275.000	Ödenecek Vergiler	87.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.885.500
Stoklar	1.050.000	Birleşme Karı	1.500.000
Sabit Değerler	2.700.000	Sermaye	1.050.000
İştirakler	150.000	Düzenleyici Hesap	600.000
AKTİF TOPLAMI	5.790.000	PASİF TOPLAMI	5.790.000

Bilançoda yer alan 150.000 TL'lık iştirak A şirketinin hisse senetlerinden oluştuğundan ve A şirketi ortadan kalktığından, bu tutarın bilançodan çıkarılması gerekmektedir. B şirketi A şirketinin %5'ine sahip olduğundan, 900.000 TL'lık sermaye artırımını dolayısıyla çıkarılan hisse senetlerinin %5'i [(900.000 x %5) = 45.000 TL] kendisine geri gelecektir. Bunun iptali gerekecektir.

Bilançonun aktifindeki 150.000 TL'lık iştirak 45.000 TL'lık sermaye ile karşılaştırılacak (150.000 TL – 45.000 TL) = 105.000 TL'lık kısım düzenleyici hesaptan mahsup edilecektir.

Sermaye	45.000.-
Düzenleyici Hesap	105.000.-
İştirakler	150.000.-

(B) A.Ş.'nin Bilançosu

Kasa	15.000	Borçlar	667.500
Banka	1.275.000	Ödenecek Vergiler	87.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.885.500
Stoklar	1.050.000	Birleşme Karı	1.500.000
Sabit Değerler	2.700.000	Sermaye	1.005.000
		Düzenleyici Hesap	495.000
AKTİF TOPLAMI	5.640.000	PASİF TOPLAMI	5.640.000

B'nin ortaklarının sahip olduğu değer 750.000 TL'dir. Bunun 225.000 TL'lík kısmı A'nın hisse senetlerinden kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, B'nin ortaklarının A hisse senetleri dışında sahip olduğu değerlerin toplamı $(750.000 \text{ TL} - 225.000 \text{ TL}) = 525.000 \text{ TL}$ 'dir. A'nın cari değeri 4.500.000 TL olduğundan birleşme sonucu oluşacak şirketin cari değerinin $(4.500.000 \text{ TL} + 525.000 \text{ TL}) = 5.025.000 \text{ TL}$ olması gerekir.

A'nın B dışında kalan ortakları A şirketinin %95'ine sahip olduğundan, sermaye artırımını sonucu bu kişilere verilecek hisse senetlerinin oranının $[(4.500.000 \text{ TL} \times \%95) / 5.025.000 \text{ TL}] = \%85,07$ olması gerekir.

B'nin birleşme sonrası nominal sermayesi 1.005.000 TL'dir. Bunun 150.000 TL'lík kısmı B'nin ortaklarına ait olduğundan $(1.005.000 \text{ TL} - 150.000 \text{ TL}) = 855.000 \text{ TL}$ 'lık kısmı A'nın B dışında kalan ortaklarına aittir. Oranı da $(855.000 \text{ TL} / 1.005.000 \text{ TL}) = \%85,07$ 'dir.

Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi gerekmektedir.

Birleşme Karı	150.000.-
Sermaye	150.000.-

Birleşme karının sermayeye ilave edilmesinden sonraki (B A.Ş. bilançosu (20.10.2009) aşağıdaki gibidir.

Kasa	15.000	Borçlar	667.500
Banka	1.275.000	Ödenecek Vergiler	87.000
Alacaklar	600.000	Dönem Karı	1.885.500
Stoklar	1.050.000	Sermaye	2.505.000
Sabit Değerler	2.700.000	Düzenleyici Hesap	495.000
AKTİF TOPLAMI	5.640.000	PASİF TOPLAMI	5.640.000

5-Düzenleyici Hesaba İlişkin Açıklama :

Yukarıda yer alan örneklerden anlaşılacağı üzere; bir şirketin infisah ederek, bir başka şirkete devrolması halinde; ortakların sermaye paylarının belirlenmesi amacıyla yapılan hesaplamalar sonucu pasifi artırıcı veya azaltıcı yönde düzenleyici hesabın kullanılması gerekmektedir.

Düzenleyici hesabın pasifi artırıcı veya azaltıcı bir rakam olması, değiştirme biriminin birden büyük veya küçük olmasına bağlıdır. Değiştirme birimi birden küçük ise; düzenleyici hesap pasifi azaltan (-) bir değer olacaktır. Değiştirme biriminin birden büyük olması durumunda düzenleyici hesap pasifi artıran (+) bir değer olacaktır.

Düzenleyici hesabın, vergi öncesi kar rakamı ile ilişkilendirilmeksizin vergi sonrası kardan mahsup edilmesi veya vergi sonrası kara eklenmesi gerekir. Bir başka deyişle düzenleyici hesapta yer alan tutar, devralan kurum için mali kar açısından ne zarar nede kar olarak dikkate alınmamalıdır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 67 seri numaralı genel tebliğin 9.2'inci bölümü aşağıya alınmıştır.

“Kurumlar Vergisi Kanununun 37’nci maddesi uyarınca yapılan devirlerde devralan kurum ile devreden kurum arasında iştirak ilişkisinin olması durumunda söz konusu maddenin 2’nci bendinde yer alan “münfesih kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerini birleşilen (Devralan) kurum, küll halinde devralacak ve aynen bilançosuna geçirecektir.” şartının nasıl yerine getirileceği konusunda uygulamada bazı tereddütlerin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bir kurumun kendisinde iştiraki bulunan veya iştirak ettiği başka bir kurumu küll halinde devralması nedeniyle kurum bünyesinde yapacağı sermaye artışının söz konusu iştirak paylarına isabet eden tutarda daha az gerçekleşmesi Kurumlar Vergisi Kanununun 37’nci maddesinde belirtilen şartların ihlali anlamına gelmemektedir.

İştirakler hesabında yer alan değer, iştirak hisselerinin itibari değerine eşit olmaması halinde aradaki müspet veya menfi farkın kurumun vergiye tabi kazancının tespiti ile ilişkilendirilmeksizin geçici hesaplarda izlenmesi mümkün bulunmakta olup bu geçici hesapların vergiye tabi kurum kazancın tespiti ile ilişkilendirilmeksizin kurum kayıtlarında sona erdirilmesi de mümkün bulunmaktadır.”

5904 SAYILI KANUN**Madde 7-**

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5 - (1) Kk ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin bu madde kapsamında 31/12/2009 tarihine kadar yapılan birleşmelerinde;

a) Birleşilen kurum tarafından münfesih kurumun birleşme tarihindeki sabit kıymetlerinin rayiç bedelle, diğer kıymetlerinin ise 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değerleme hükümlerine göre değerlemek suretiyle bir bütün halinde devralınması ve bilançosuna kaydedilmesi,

b) Birleşmeden doğan kazançların tamamının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi,

c) Birleşilen kurumun, münfesih kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini; münfesih kurumun, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde birleşme nedeniyle vereceği kurumlar vergisi beyannamesine ekli bir taahhütnameyle taahhüt etmesi,

) Birleşme sonrasında üç yıl süreyle aylık ortalama bazda birleşilen kurum ile münfesih kurum tarafından, 1/4/2009 tarihinden önce verilen son aya ilişkin sigorta bildirgelerine göre istihdam edilenlerin toplamından az olmamak üzere aylık istihdam sağlanması,

şartlarıyla birleşme işlemlerinden doğan kazançlar, kurumlar vergisinden müstesnadır.

(2) Birleşme nedeniyle infisah eden kurumun, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançları ile birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere, üç hesap döneminde elde ettiği kazançlara, onbirinci fıkraya göre belirlenen indirimli kurumlar vergisi uygulanır.

(3) Bu maddenin uygulanmasında;

a) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ): 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde kurulmuş olup 2008 yılının Aralık ayına ilişkin olarak verilen sigorta bildirgesine göre 10 ila 250 işçi çalıştıran ve 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla yıllık net satışlar toplamı 25 milyon Türk Lirasını geçmeyen ve ya aktif toplamı 25 milyon Türk Lirasından az olan ticari işletmele-ri,

b) Birleşme: Tam mükellef iki veya daha fazla KOBİ'nin 18 inci madde uyarınca birleşerek yeni bir anonim şirket oluşturmalarını ya da tam mükellef bir veya birkaç KOBİ'nin tam mükellef olan ve anonim şirket statüsündeki diğer bir KOBİ'ye devrolunmasını,

ifade eder.

(4) Birleşilen kurumun; indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği yılı izleyen üçüncü yılın sonuna kadar, bu Kanunun 18 inci ve 19 uncu maddelerine göre birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerine tabi tutulması (31/12/2009 tarihine kadar KOBİ'lerin kendi aralarında yapacakları hariç) ile tasfiye edilmesi veya sermaye azaltımında bulunması halinde, birleşmeden dolayı istisna edilen ya da indirimli oran uygulaması nedeniyle zamanında

tahakkuk ettirilmeyen vergiler, gecikme faizi ile birlikte birleşilen kurumdan tahsil edilir.

(5) Bu madde uyarınca birleşen kurumların birleşme tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararları, 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen şartlarla kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilir.

(6) Münfesih kurumdan devralınan amortisman tabi iktisadi kıymetler için, faydalı ömürleri dikkate alınarak münfesih kurumdaki kayıtlı değerleri üzerinden kalan süre için amortisman ayrılabilir.

(7) Birleşilen kurum tarafından devralınan varlıkların, devir bedelinden düşük bir bedelle satılması durumunda oluşan zararlar, birleşilen kurumun kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılamaz.

(8) Birleşme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının bu maddeye göre indirimli kurumlar vergisi uygulanan hesap dönemlerinde satışı halinde 5 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi hükmü uygulanmaz.

(9) KOBİ tanımı kapsamına giren gelir vergisi mükellefleri, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinde aranan şartları (değerleme hükümleri hariç) sağlamaları kaydıyla, bu madde hükümlerinden yararlanır.

(10) Bu maddeye göre yapılan birleşmeler, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu bakımından, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinde belirtilen işlemler ile bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünme işlemleri gibi değerlendirilir.

(11) Bakanlar Kurulu, bu maddeden yararlanan işletmeler için kurumlar vergisi oranını, % 75'e kadar indirimli uygulamaya; Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 6 - (1) Kanunun 17 nci maddesinin dokuzuncu fıkrası hükümleri, bu geçici maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan her türlü vergi tarhiyatı ve kesilen cezalar hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 7 - (1) Kanunun geçici 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendindeki anonim şirket ifadeleri, 31/12/2009 tarihine kadar anılan madde kapsamında yapılan birleşmelerde sermaye şirketi olarak dikkate alınır.”

5904 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ 2. MADDESİ

GEÇİCİ MADDE 2 –

(1) 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun;

a)

b)

c) Geçici 5 inci maddesinin uygulamasına ilişkin olarak, birleşen veya birleşilen şirketlere anılan Kanunun 13 üncü maddesine göre ilişkili kişi sayılanlar tarafından istihdamın veya faaliyetin kaydırılması gibi sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemlerin bulunması halinde, anılan maddedeki teşviklerden yararlanılmaz.

(2)

KAYNAKÇA

1-)5904 Sayılı Kanun ve Gerekçesi

2-)Kurumlar Vergisi Kanunu ve 4 Seri Nu maralı Genel Tebliğ

3-)6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

4-)Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluşu Tsafiyesi, Birleşmesi, Devri, Nevi Değişikliği, Bölünme ve Hisse Değişimi; Ali Haydar YILDIRIM-Olcay KOLOTOĞLU; Yaklaşım Yayınları; Kasım 2003; 2. Baskı.

5-) Kurumlar Vergisi Kanunu ve Uygulaması, Şükrü KIZILOT, Yaklaşım Yayınları; Ankara 2000

6-) Mali Tablolar; Mevlüt ÖZER; 1. Baskı Ocak 1995

7-) Sosyal Güvenlik Reformu Karşılaştırma ve Açıklaması, İSM-MO, Yayın No:111 Mayıs 2008

